П'ятниця, 12 липня 2002 року. № 124 (2875)

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1897 р. Народився театральний режисер Олександр Соломарський. Один із засновників київського Театру юного глядача. ■ 1917 р. У Києві розпочалися переговори між делегацією Тимчасового уряду та Центральною Радою про автономію України. ■ 1926 р. У Сталінграді закладено перший в СРСР тракторний завод. ■ 1937 р. Загинув Віталій Примаков, організатор і керівник Червоного козацтва. ■ 1941 р. Між СРСР та Великобританією укладено угоду про спільні дії проти гітлерівської Німеччини. ■ 1943 р. Танкова битва під Прохоровкою — найбільша у другій світовій війні.

Яка плата за порятунок?

▼ 4

Еволюція влади

▼ 8-9

Два відра води могли б врятувати життя 35 гірників

Урядова комісія із розслідування причин аварії, яка сталася у неділю на шахті «Україна» на Донеччині, у середу спустилася на місце трагедії. Щоправда, на нижньому горизонті членам комісії побувати не вдалося, оскільки на той момент ще не було приборкано пожежу. Разом із експертами перший віце-прем'єр-міністр Олег Дубина оглянув місце на глибині 210 метрів, де було знайдено тіла загиблих гірників. Водночас було сформульовано і причину трагедії: через намотування троса на вал конвеєра сталася зупинка стрічки, і від тепловідсдачі спалахнула іскра.

(Закінчення на 3-й стор.).

ВРОЖАЙ-2002

Усе змішалося в зернових засіках

Якщо вірити повідомленням Міністра аграрної політики С. Рижука, в країні до 10 липня вже намолочено 7 мільйонів тонн зерна. Деяку тінь сумніву щодо правдивості цього повідомлення посіяв «Інтерфакс-Україна». Агентство передає, що станом на 9 липня зібрано 5 мільйонів тонн.

(Закінчення на 3-й стор.).

Я ВАМ ПИШУ...

Вірю лише вам

У ранньому дитинстві я перехворів поліомієлітом. Так і залишився інвалідом дитинства I групи. Нині отримую пенсію у 86 гривень.

Одного разу моя дружина поцікавилася у співробітника соцзабезу, чому пенсії такі малі. Запитала також, чому те, про що пише «Голос України», у нас не виконується. На що отримала не досить оригінальну відповідь: «А ви що, вірите газетам?». А я хочу, щоб улюблена редакція знала: я вірю лише вам.

Іван БОНДАР.

Старосілля
Городищенського району
Черкаської області.

ОФІЦІЙНО

Вперед, "Столичний експрес"!

Президент України дав зелене світло швидкісному залізничному рухові в країні, віддавши начальникові потяга наказ, який винесено в заголовок.

Учора Президент України, як ми вже повідомляли, став на деякий час пасажиром першого швидкісного потяга, який відніни сполучатиме Харків і Київ. Те, що якісно новий залізничний потяг з'явився саме на Харківщині, напевно, цілком закономірно. Адже саме через Харків у XIX столітті пролягла перша в Україні залізниця, і це дало потужний поштовх розвитку регіону.

(Закінчення на 2-й стор.).

Економіка над усе

Учора до України з офіційним візитом прибув Президент Республіки Словенія Мілан Кучан. Програмою візиту заплановано зустрічі з Головою Верховної Ради Володимиром Литвином та Президентом України Леонідом Кучмою. Очікується підписання україно-словенських документів. Особливу увагу під час візиту буде приділено економічному співробітництву. Аби підвищити його рівень, до Києва разом з Міланом Кучаном прибули представники словенських ділових кіл. Планується зустріч двох президентів з представниками українського та словенського бізнесу.

Звинувачення безпідставні

Рада національної безпеки та оборони України заявляє, що звинувачення в контактах з Іраком, що містяться у статті британського видавництва «Файненшнл Таймс», «не відповідають дійсності, є відверто надуманими та переслідують мету обмовити країну та її керівництво в очах західних партнерів». РНБО закликає газету берегти репутацію та користуватися підтвердженими джерелами, а також нагадує про заяву держсекретаря США Коліна Пауелла у Рейк'явіку про відсутність у Вашингтоні якоїсь інформації про факти поставок Україною до Іраку зброї. На засіданні РНБО було зроблено висновок про безпідставність таких звинувачень на адресу України.

Те саме підтвердив і Міністр закордонних справ України Анатолій Зленко. Він заявив, що для звинувачення Києва у поставках зброї Багдаду «немає жодних підстав», а двосторонні відносини України з Іраком базуються на «економічній основі».

Долю уряду відкладено до осені

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Парламентська хроніка

Ранкове і денне засідання 11 липня

Верховна Рада взяла до відома Програму діяльності Кабінету Міністрів України і доручила уряду доопрацювати її з урахуванням пропозицій і зауважень усіх суб'єктів законодавчої ініціативи і подати до Верховної Ради після прийняття Держбюджету на 2003 рік. За таку постанову проголосувало 259 депутатів. Голова профільного Комітету ВР з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій Станіслав Гуренко назвав головною проблемою урядової програми «відсутність ясності стосовно її фінансового виконання». Присутній на пленарному засіданні Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах подякував парламенту за конструктивне обговорення програми і закликав депутатів прийняти «прагматичний і відповідальний документ». Прем'єр наголосив, що Верховна Рада і Кабмін поглиблюють співпрацю: тепер створюються спільні робочі групи з підготовки Податкового кодексу, формування бюджету наступного року в основних галузях економіки України — вугільній, агропромисловій, гуманітарній та інших.

Учора депутати так і не спромоглися затвердити порядок денний сесії.

(Закінчення на 2-й стор.).

У НОМЕР

***

Два футболісти загинуло одразу, двох у важкому стані доставлено до міської лікарні, ще троє лікуються амбулаторно. Це сталося 10 липня внаслідок удару блискавки під час гри на стадіоні шахти «Ювілейна», що на Дніпропетровщині, **повідомила прес-служба цього міністерства нашому кореспонденту Якову Гальченку.**

***

Дію українських паспортів радянського зразка подовжено до 1 вересня 2002 року. За даними МВС, на 1 липня оформлено та видано 39,2 млн. паспортів громадянина України. Водночас до підрозділів паспортної служби продовжують звертатися громадяни похилого віку з приводу обміну паспортів зразка 1974 року. Як **повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна»,** згідно із статтею 197 Адміністративного кодексу України, громадянам, які не обміняють до вересня радянські паспорти, загрожує штраф від 17 до 51 грн.

***

Кабінет Міністрів затвердив програму надання громадянам України безплатної медичної допомоги, а також перелік платних послуг, що можуть надаватися державними, комунальними медичними закладами і профільними вузами. **За словами Міністра охорони здоров'я України Віталія Москаленка,** згідно із затвердженим урядом переліком медичних послуг державні та комунальні лікувальні заклади зможуть заробити у 2003 році до 1 млрд. грн.

У Києві відбувається Всеукраїнська акція протесту медробітників, які вимагають підвищення зарплатні

Вперед, «Столичний експрес»!

Фото Валерія СОЛОВЙОВА (Укрінформ).

(Початок на 1-й стор.)

Швидкісний рух — це, за словами Міністра транспорту Георгія Кірпи, нова доба в розвитку всього вітчизняного транспорту. Найближчим часом такі поїзди почнуть курсувати між столицею і ще кількома містами України — Львовом, Одесою, Сімферополем. Залізничники ще раз довели, що український народ —талановитий і працелюбний: перший експрес нічим не поступається зарубіжним поїздам такого класу. За короткий час вони зуміли «знайти» 300 мільйонів гривень, замовити крюківським вагонобудівникам сучасні комфортабельні вагони, капітально відремонтувати майже 500 кілометрів колії, 70 вокзалів, 190 пунктів зупинок. Усе це ще раз переконує в тому, що Україна —європейська держава, яка може на високому рівні розвивати свій технічний потенціал.

Над проектом швидкісного руху плідно працювали всі шість залізниць України. Леонід Кучма щиро привітав залізничників з великою перемогою і нагородив кращих з них почесним званням «Заслужений працівник транспорту України».

— Якби так працювали всі, як ви, — наголосив глава держави, — народ України вже сьогодні міг би досягти європейського рівня розвитку. Варто було відповідальним державним мужам узятися належно за справу, і вся країна відразу відчула, що наш спільний дім, країну, за короткий термін можна облаштувати набагато краще. З'явилися нові швидкісні і, головне, недорогі для пасажирів поїзди, вдвічі дешевшими стали квитки на літаки, швидкими темпами розвивається інфраструктура доріг, створюються інші захоплюючі транспортні проекти.

До речі, Леонід Данилович пообіцяв харків'янам посприяти в забезпеченні «другої столиці» парком новітніх пасажирських літаків Ан-140, які, як відомо, вони виробляють, але не мають поки що змоги ними користуватися.

Президент країни також відвідав відкрите сільськогосподарське акціонерне товариство «Агрокомбінат «Слобожанський». Главі держави показали тут, який хліб можна вирощувати в Україні навіть за несприятливих погодних умов, якщо використовувати всі вітчизняні досягнення науки й техніки. Виведені харківськими ученими-аграрниками сорти пшениці та ячменю дають нині вдвічі більші врожаї, ніж ті, що збирають загалом по Україні.

Микола КОСИЙ.

Харків.

На знімку: Президент України Леонід Кучма та Міністр транспорту України Григорій Кирпа проїхали у вагоні нового експреса від Харкова до станції Рай-Оленовка і високо оцінили експлуатаційні якості швидкісного поїзда.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Людям треба повертати заощадження. Нехай розкошеляться банки

Вечірнє засідання 10 липня

Завдяки наполегливості народного депутата Велентини Семенюк (фракція Соцпартії) вдалося розглянути запропоновані законодавцями зміни до закону «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України». Сталося це уже в доданий Головою Верховної Ради час після вісімнадцятої години. В. Семенюк не раз апелювала до передвиборних програм як окремих політиків, так і цілих партій з обіцянками повернення заощаджень громадян і виходила з потреби розвитку прийнятого ще за часів керівництва парламентом Олександра Мороза відповідного закону. Цього разу фракція соціалістів, зокрема, пропонує акумулювати кошти для виплат вкладникам за рахунок відрахувань з прибутків банків, у статутних фондах яких є державна частка.

Обговорюючи цю та інші пропозиції, парламентарії звертали увагу і на потребу індексації цих заощаджень відповідно до інфляційних процесів, поєднання з внутрішнім боргом держави тощо. Не обійшлося і без прямого несприйняття документа. Валерій Осадчий запропонував з олівцем у руках порахувати економічний ефект законопроекту і пересвідчитися, що він «у десять разів погіршить ситуацію, яка є», оскільки, на його думку, завдяки запропонованим змінам удасться зібрати коштів менше, ніж передбачено на ці цілі проектом бюджету на наступний рік.

У відповідь Валентина Семенюк наголошувала на потребі спонукати уряд шукати додаткові фінансові джерела для вирішення цієї проблеми (порівняльні цифри на її користь: якщо Росія повернула 75 відсотків вкладів, то Україна —лише 0,34%). Сьогодні, сказала вона, запропоноване одне джерело, а завтра треба шукати кошти за рахунок державної монополії на спиртне, з доходів вільних економічних зон тощо.

Майже все вечірнє засідання парламент присвятив розгляду урядові блоку законопроектів, що передбачають зміни до законів про оподаткування прибутку підприємств, акцизний збір, податок на додану вартість. Доповідаючи законопроекти, Державний секретар Міністерства фінансів Анатолій Максюта не раз наголошував, що урядові документи «є спробою усунення можливостей ухилення від оподаткування без збільшення будь-якого податкового тиску». Посилаючись на дані ДПА, він наголошував, що, скажімо, 40—50% платників податків, декларуючи податкові збитки, не сплачують податок на прибуток. А тому уряд пропонує змінити порядок перенесення податкових збитків, внести зміни в порядок оподаткування дивідендів, методів вирахування амортизації, адміністрування прибутку на податок і таке інше.

Внесення змін про акцизний збір, за словами А. Максюти, спричинене необхідністю індексації ставок цього збору зі спирто-етилових напоїв та тютюнових виробів з урахуванням індексу реальних грошових доходів населення, унеможливлення використання пільгового спирту, призначеного для виготовлення лікарських препаратів, для виготовлення продуктів «зеленого змія»...

Але ці аргументи, як і обіцянки уряду отримати від запровадження одних змін 600 млн. гривень додаткових надходжень до бюджету чи 500 млн. — від інших, парламентаріїв не розчулили. Кожному з урядових проектів опонував проект депутатський. Парламентарії побачили у пропозиціях урядовців спроби посилення адміністративного впливу податківців на виробника (скажімо, у визначенні поняття «звичайна ціна»), негативну тенденцію, тотожну поверненню підприємствам коштів за сплачений ПДВ, можливість триразового збільшення оподаткування дивідендів підприємств.

Уже перший з розглянутих по обіді урядових законопроектів про зміни в оподаткуванні прибутку підприємств парламентський Комітет з питань фінансів і банківської діяльності запропонував відхилити і прийняти в першому читанні депутатський. Не легша доля, судячи з аргументів заступника голови названого комітету Сергія Терьохіна (а він найчастіше і найпереконливіше заперечував урядовцям), чекає на голосуванні в четвер і решту податкових новинок уряду. Депутатів-виробничників можна зрозуміти. Скажімо, у сесійній залі не раз лунала цифра — майже 2 млрд. гривень «простроченої заборгованості з ПДВ» (себто підприємці сплатили податок, а відшкодувань від держави і досі не дочекалися). Сьогодні уряд, на їхню думку, під гаслом послаблення податкового тиску ще більше закручує податкові гайки.

Анатолій БЕНЬ.

Долю уряду відкладено до осені

Ранкове і денне засідання 11 липня

(Початок на 1-й стор.).

Каменем спотикання під час чергового голосування знову стало включення до порядку денного питання про початок процедури імпічменту Президенту України.

Відбулося голосування з приводу обрання двох суддів Конституційного Суду України. Нині Конституційний Суд складається з 18 суддів, з них шістьох призначає парламент. Двоє з них уже досягли пенсійного віку, тому в КС — дві вакансії. Для голосування запропоновано кандидатури Івана Біласа, Олександра Копиленка, Віктора Шишкіна і Павла Ткачука (двох останніх рекомендував парламентський профільний комітет).

ВР надала згоду на призначення членами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України Миколи Бурмаки та Володимира Харицького, попередньо припинивши повноваження членів цієї комісії Миколи Пефтієва та трагічно загиблого Олега Ромашка.

На початку пленарного засідання Генеральний прокурор України Святослав Піскун склав присягу члена Вищої ради юстиції, до якої Генпрокурор входить за Конституцією України.

Минулого тижня депутати припинили повноваження усієї парламентської четвірки у нинішньому складі Нацради з питань телебачення і радіомовлення. Проте вчора парламент затвердив лише трьох її членів: двох народних депутатів попереднього скликання — Віктора Понеділка (висунутого фракціями КПУ і «Регіони України») і Віталія Шевченка (висунутого Національною спілкою журналістів і Асоціацією незалежних телерадіомовників). А також Володимира Манжусова (висунутого фракцією «Регіони України»). Лише двох голосів не вистачило для обрання членом Національної ради висуванцю «Нашої України» Владиславу Лясовському.

Парламент затвердив постанову про проведення у жовтні 2002 року дня уряду, на який буде винесено два питання: про стан справ у вітчизняній системі охорони здоров'я та про здійснення державної політики реформування нафтогазового комплексу. Депутати створили ще три тимчасові слідчі комісії: з питань відновлення втрачених заощаджень громадян України, з розслідування фактів незаконної торгівлі зброєю та розслідування обставин убивства журналістів Георгія Гонгадзе, Ігоря Александрова, замаху на життя народного депутата Олександра Єльяшкевича та порушень державними діячами Конституції та законів України. ВР також затвердила постанови про порядок висвітлення та календарний план роботи другої сесії парламенту четвертого скликання.

Після заслуховування звіту головного редактора газети «Голос України» Сергія Правденка, Верховна Рада затвердила нового редактора парламентської газети. Ним став перший заступник головного редактора Анатолій Горлов (256 голосів «за»).

Алла БРУСИЛОВА.

ФОТОФАКТ

Шахтарі біля будинку Верховної Ради очікують рішення про ухвалу постанови про ліквідацію заборгованості із заробітної плати та інших соціальних виплат, а також поліпшення ситуації у вугільній галузі в цілому. Як повідомляє УНІАН, відповідну постанову підтримали 265 народних депутатів з 420, зареєстрованих у залі.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ВИБОРИ

Три кольори: чорний

У кожному з трьох округів, де проходять довибори народних депутатів, застосовуються різноманітні технології, щоб перемогу здобули потрібні кандидати. Про це вчора заявив на прес-конференції голова тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради з питань дотримання законності під час проведення повторних виборів Юрій Оробець.

За його словами, на Дніпропетровщині, у виборчому окрузі №35 чиниться прямий адміністративний тиск і на кандидатів, і на виборців. А тому фракція «Наша Україна» порушуватиме питання про зняття з посади голови обласної державної адміністрації Миколи Швеця.

У виборчому окрузі №12 проти основного претендента на перемогу, кандидата від Соціалістичної партії Світлани Мельник використали технологію, яка має назву «клонування».

Але найвишуканіші «чорні» технології випробовують в окрузі №201 на Черкащині.

Юрій Оробець переконаний: комісія зробить усе, щоб законодавство про вибори було виконане в повному обсязі і не порушувалися права кандидатів у народні депутати та виборців.

Водночас він так і не зміг конкретизувати деталі інформації про ймовірний замах на життя кандидата в народні депутати у виборчому окрузі №35 Олександра Жира. Голова комісії лише зауважив, що цю інформацію отримав лідер фракції «Наша Україна» Віктор Ющенко з Дніпропетровської облдержадміністрації.

Володимир КОРОЛЮК.

НОВИНИ

АВІА

Літати швидше і дешевше

У нас є змога політати за надзвичайно вигідних умов. Міністерство транспорту проводить експеримент щодо зниження тарифів на внутрішні авіаперельоти Україною. Влітку з 14 до 56 збільшилася кількість внутрішніх рейсів і вдвічі зменшилися ціни на квитки.

За перший тиждень експерименту до Криму прилетіло на 500 осіб більше, ніж за цей само період 2001 року, **повідомили агентству «Інтерфакс-Україна» в прес-службі Ради міністрів автономії.**

Щоб покращити авіасервіс, Рада міністрів АРК підписала угоду з Мінтрансом України, згідно з якою буде налагоджено регулярні рейси за 17 маршрутами з аеропортів «Сімферополь» і «Керч».

Державтоінспекція закликає не їздити без кондиціонера

Різке підвищення температури повітря останніми днями негативно позначилося на стані аварійності на автошляхах. Почастішали випадки дорожньо-транспортних пригод через погіршення здоров'я водіїв та технічні поломки транспортних засобів. Буває, коли пішоходи, зомліваючи, падають на проїзну частину, що призводить до їх травмування, а інколи й до загибелі під колесами автомобілів.

У зв'язку з цим Державтоінспекція, **йдеться в заяві ГУДАІ МВС України**, звертається до всіх учасників дорожнього руху з проханням не наражати себе зайвий раз на небезпеку. Не їздити у спеку на автомобілях, не обладнаних кондиціонером. За умов конче потреби в пересуванні автотранспортом бажано мати при собі прохолодні напої. Якщо з'явилося відчуття перегріву організму, бажано зупинитися в затінку і відпочити, бо відчинені вікна навряд чи в цьому допоможуть.

ГУДАІ МВС радить у дорозі контролювати свій стан здоров'я, чітко дотримуватися правил дорожнього руху, бути гранично уважними та з повагою ставитися до інших учасників руху.

Два відра води могли б урятувати життя 35 гірників

(Початок на 1-й стор.).

Однак родичі загиблих, гірники, які вціліли, та й усі, хто причетний до цієї галузі, бажають знати: а чому у відносно безпечній шахті одна-єдина іскра призвела до таких катастрофічних наслідків? Адже за всіма зведеннями, які готували гірничорятувальники, вміст метану в атмосфері і до, і після пожежі був 0 відсотків («Україна» належить до «негазових» підприємств), а пласти, які відпрацьовують тут, не схильні до самозаймання та раптових викидів. І чому в епіцентрі пожежі на безпосередній близькості до нього не знайдено жодного гірника, а ті, хто загинув, не встигли пройти якихось 200 метрів до ствола? Невже працюючий під землею механізм був кинутий напризволяще?

Частково ці болючі питання прокоментував Олег Дубина:

— Якби на цей час на місцях були люди, які повинні там бути за всіма інструкціями, для попередження пожежі вистачило б двох відер води. Але через халатність посадових осіб зазначених у списках людей на місці не виявилося. Сьогодні я не можу сказати, хто саме винний, тому що ми досі не з'ясували, хто віддавав команди, коли трапилася аварія. Зрозуміло одне: план ліквідації пожежі не було виконано належним чином.

За словами першого заступника голови Держнаглядохоронпраці Володимира Радченка, почувши сигнал про пожежу, гірничий диспетчер мав включити в роботу план ліквідації аварії. Однак гірничорятувальники були викликані лише за півгодини. «Очевидно, диспетчер з'ясовував, де пожежа. Але це треба робити швидко», — сказав В. Радченко.

Якщо точніше, то з виникненням пожежі спочатку треба було вивести із шахти людей, а вже потім включати так званий «реверс» (зворотний напрям струменя повітря).

Однак вцілілі в пеклі гірники стверджують, що струмінь «перекинули», коли на-гора ще не виїхала зміна. Коли виробки затягло димом, багато хто розгубився. Ті декілька осіб, які наважилися просуватися до виходу, незважаючи на жар і дим, врятувалися. Решта загинули, «хапонувши» отруєного повітря. Після одного-двох вдихань використання саморятувальників уже не допомогло: вміст окису вуглецю в крові був смертельним. Крім того, не виключено, що деякі саморятувальники не спрацювали. Комісія відправила апарати на експертизу, яка має визначити їхню придатність.

— У мене в рятувальнику був зажим поганий, — скаржиться прохідник Юрій Лозовий. — І через ніс, і через рот потрапляло. А в багатьох хлопців взагалі не спрацювали рятувальники. Ми, коли спустилися, одразу відчули дим. Подзвонили на поверхню, а там кажуть: «Ідіть, зараз з'ясуємо». Потім струмінь «перекинули». Крики, страшно...

Юрій перебуває в реанімаційному відділенні обласного територіально-медичного об'єднання. Днями машиною санавіації його возили на кілька годин до Українська — попрощатися із батьком, який загинув тієї неділі на шахті «Україна». Чи лише двох відер води не вистачило для збереження життя 35 гірників?

Ліна КУЩ.

Донецьк.

Фото УНІАН.

На знімку: глава урядової комісії, перший віце-прем'єр-міністр Олег Дубина особисто оглянув місце трагедії.

У НОМЕР

■ *Миколаїв*

«Лелечата» в Коблевому

Вже вдруге в курортній зоні Коблеве пройшов міжнародний дитячиий фестиваль «Золотий лелека». У ньому взяли участь майже тисяча учасників з України, Польщі, Молдови і Грузії. Юні таланти змагалися в п'яти номінаціях: хореографія, декоративно-прикладне мистецтво, вокал, театральне мистецтво, живопис, **повідомляє наш власний кореспондент Анатолій РОМАНЮК.**

■ *Чернівці*

Раритети повернуто віруючим

Нещодавно з вівтаря старообрядницької церкви села Біла Криниця Глибоцького району Чернівецької області було викрадено кілька ікон, які мають велику мистецьку цінність. Особливо цінною вважається ікона святих Кузьми і Дем'яна — покровителів цього храму.

Правоохоронці швидко вийшли на слід крадіїв. Ними виявилися жителі Одеської області, які ремонтували згаданий храм. Усі ікони повернулися на Буковину. Вдячні білокриничани замовили молебень на честь тих, хто розшукав раритети, **повідомляє наш власний кореспондент Василь БАБУХ.**

■ *Кіровоград*

Зустріч конкурентів закінчилася перестрілкою

На автошляху Знам'янка—Кіровоград поблизу села Суботці виникла конфліктна ситуація між двома групами осіб вірменського походження. Закінчилася вона перестрілкою.

У центрі громадських зв'язків УМВСУ в Кіровоградській області повідомили, що, за попередніми даними, причиною інциденту стали розбіжності у поглядах на рішення конкурсної комісії Знам'янського міськвиконкому про визначення підрядника для виконання робіт з асфальтування доріг у райцентрі. Приватному підприємцю не сподобалося, що в конкурсі переміг його конкурент.

На «стрілку» під Суботцями представники зацікавлених сторін прибули на кількох автомобілях. Однак розмова не клеїлася. Почалася бійка, а згодом у хід пішла вогнепальна зброя. Велика кількість гільз, знайдених на місці збройного конфлікту, свідчить, що застосовували автомат Калашникова, помпову рушницю «Сайга», пістолети «ТТ» та Макарова.

Дев'ятеро учасників перестрілки зазнали вогнепальних поранень. П'ятеро з них перебувають у лікарнях Кіровограда та Знам'янки. Четверо померли на місці пригоди.

На місце події виїжджали заступник державного секретаря МВС України Юрій Черкасов, представники обласної прокуратури та УМВСУ в області.

Працівники міліції затримали двох осіб, які брали участь у зустрічі. Обоє приватних підприємців, між якими, власне, і виник конфлікт, перебувають у розшуку. Вжито заходів для встановлення інших осіб, причетних до перестрілки, **повідомляє наш власний кореспондент Олег БОНДАР.**

ФОТОФАКТ

Із Донецька до Одеси вшанувати пам'ять героя-підпільника Василя Авдєєва-Донського (Чорноморського) приїхали колишні партизани і школярі — учасники обласної операції «Шляхами партизанської слави та підпільного руху». Василь Дмитрович Авдєєв-Донський захищав донецьку землю в роки Великої Вітчизняної війни, керував партизанським загоном і загинув у 1944 році. Донецькі та одеські ветерани-підпільники поклали вінки до могили героя, до пам'ятника Невідомому матросу, відвідали школу № 21, де створено Музей партизанської слави.

На знімку: донецькі школярі беруть інтерв'ю у ветеранів партизанського руху.

Фото Олександра СЕРОГО (Укрінформ).

Усе змішалося в зернових засіках

(Початок на 1-й стор.).

Таку значну різницю в обсягах міністр пояснив тим, що в другому випадку не враховано дані деяких областей України, які розпочали жнива. Незалежно від того, чи є в засіках задекларована кількість збіжжя, чи цифра тільки на підході, з погодою, слід зазначити, сільгоспвиробникам «підфартило». Завдяки їй жнива розпочалися на 10—12 днів раніше, ніж зазвичай. А той факт, що вже зранку стовпчик термометра місцями зашкалює за 25 градусів, дає змогу розпочинати збирання на світанку, не чекаючи, поки спаде роса, і аж дотемна. А в деяких господарствах працюють навіть уночі, компенсуючи у такий спосіб нестачу хлібозбиральної техніки. Непокоїться з цього приводу є причини. Після досягнення біологічної стиглості зернові культури можуть простояти не більш як 8—12 днів, після чого втрати становлять 1 центнер з гектара щодня. Якщо збирання запізнюється на 15—20 днів, то втрати зростають до 3 центнерів з гектара щодня, подальше зволікання може призвести до втрати від 50 до 70 відсотків урожаю.

Водночас спекотно не тільки на полях, а й у столичних кабінетах. Чиновники ламають списи з приводу того, чи надавати сезонні пільги імпортерам дизпального для поліпшення забезпечення сільгоспвиробників пальним під час жнив. За послаблення виступає парламентський Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин, який нещодавно очолив президент Асоціації фермерів і власників землі Іван Томич. Там пропонують до 1 грудня поточного року звільнити імпортерів дизпального від сплати ПДВ, ввізного мита та акцизу. Мінагрополітики проти. Свою позицію в кабінетах на Хрещатику пояснюють так: ми за те, щоб пальне було дешевше й під час сезонних робіт ціни на нього залишалися стабільні, але для цього пропонуємо не впроваджувати пільги, а створити спеціальний фонд. А не для диктофона кажуть про те, що лобіюють це питання певні сили. В багатьох країнах на Заході справді діє механізм надання сезонних пільг на пальне. Але там здешевлене пальне підфарбовують. Якщо з'ясують, що замість трактора ним заправлено особисту машину фермера, власнику авто світять чималі штрафи. А в нас такого контролю немає. Де гарантія, що «пільгове» пальне працюватиме на селян, піде для проведення зернозбиральної кампанії, а не стане предметом збагачення структур, які протягують через парламент це питання.

Неспокійно і в країнах Євросоюзу, де щосили обстоюють установлення в нашому сільському господарстві політики суто ринкових відносин. Там нарешті взялися за наведення порядку в своєму домі й готуються економити на фермерах. Європейська комісія представить радикальні пропозиції з реформування Єдиної сільськогосподарської політики, в рамках якої мільярди доларів поки що виплачують сільгоспвиробникам цих країн як субсидії. Це не мало не багато — 50 мільярдів доларів на рік, що становить майже половину бюджету Євросоюзу.

За планом, представленим комісаром ЄС із сільського господарства Франпем Фішлером, субсидії не мають бути прив'язані до обсягу виробництва, а їх надаватимуть лише раз на рік. Особливу увагу при цьому слід приділяти впровадженню сучасних, екологічно безпечніших, методів ведення господарства. Прибічники реформи кажуть, що субсидії перекручують справжню ситуацію на ринку, підхльостують інтенсивне землеробство і є недозволеною розкішшю у світлі прийому нових членів до ЄС. Водночас Франція, Іспанія, Ірландія та Італія виступають проти нововведень, кажучи, що вони ставлять під загрозу їх корінні інтереси.

Тим часом головне аграрне питання, що непокоїть вітчизняних сільгоспвиробників: чи впадуть на внутрішньому ринку ціни на зерно нового врожаю зі збільшенням пропозиції. Експерти компанії «ПроАгро» вважають, що питання риторичне. Ціновий мінімум традиційно встановлюється у другій половині серпня — вересні. І нинішній рік не буде винятком. Який буде цей мінімум — доживемо до серпня...

Валерій ДРУЖЕНКО.

Голос України

НОВИНИ

Яка плата за порятунок?

РЕАЛІЇ

У водоймах Причорномор'я, як і на території всієї країни, вже загинуло чимало людей. Річ у тім, що служби рятування на водах тут якраз... реорганізуються. Одну перед настанням купального сезону занапастили, друга ще ніяк не може зіп'ястися на ноги. Хоча проблемою опікувалися найвищі інстанції. Є указ «Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водах» і розпорядження «Про невідкладні заходи щодо попередження загибелі людей на водних об'єктах», які ще торік видав Президент України. Є відповідні постанови й розпорядження Кабміну, міністерств і відомств. Хотіли як краще, а вийшло гірше, ніж завжди. Втім, міркуйте самі.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Тривалий час за безпеку людей на водоймищах відповідала обласна водолазно-рятувальна служба з її підрозділами — рятувальними станціями. Тільки на одеських пляжах таких станцій налічувалося дев'ять. Є вони й досі, однак надто порідшали з огляду на кількість рятувальників — люди звільняються, адже навіть тієї мізерної зарплати, що одержували (120 гривень), місяцями не бачать. Спочатку цю установу підпорядкували Управлінню з питань надзвичайних ситуацій — з фінансуванням із обласного бюджету. Згодом оте фінансування викреслили, посилаючись саме на президентський указ і розпорядження. А МНС на зарплату рятувальникам теж не дало ні копійки, вважаючи їх... громадською організацією, підрозділом Товариства рятування на водах. Хай оте товариство про них, мовляв, і дбає. Хто правий? Начальник обласної водолазно-рятувальної служби Петро Костенко, якого матроси й водолази «брали за горло», мусив звернутися по роз'яснення й допомогу до представництва Національної служби посередництва і примирення в Одесі. Арбітр визнав: заборгованість у зарплаті мають відшкодувати таки з обласного бюджету, адже до 2002 року рятувальна служба була суто державним органом. Та чи відшкодують? У бюджеті на нинішній рік на такі речі не передбачено ні копійки...

Одне слово, розвалюється на очах те, що багато років створювали. Якщо до масового звільнення досвідчених фахівців, на рахунку котрих сотні врятованих життів, додати повний занепад техніки (автомобілів, човнів тощо), позбавлення низки рятувальних станцій приміщень, елінгів, якими вони досі користувалися, то стане зрозуміло, чому тонуть люди.

Проте постає запитання: якщо одних нищать, спираючись на вказівки «зверху», то, може, щось натомість створюють? Формально, начебто, й так. Згідно з постановою Кабміну організується система госпрозрахункових рятувально-водолазних служб нового типу, де зарплата цілком і повністю залежатиме від «результатів госпрозрахункової діяльності станцій». Гадаю, що відповідні угоди з рятувальниками укладатимуть власники чи орендарі пляжів, підприємства й організації, які володіють «шматками» берега, спеціалізовані комунальні підприємства райдержадміністрацій тощо. А коли не укладуть? Тоді, певно, послуги рятувальників має оплачувати... потопельник.

Досвідчених рятувальників дивує сам підхід до організації нової служби. Скажімо, при Одеському морському регіональному рятувально-координаційному центрі (підрозділ МНС) почали працювати курси... сезонних матросів-рятувальників, яких тут «народжують» за 24 години. Сумнівно, що на такі сезонні курси йтимуть люди, готові надовго присвятити себе небезпечній і благородній роботі.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

КРИМІНАЛ

А на совісті — пограбовані храми

Четверо друзів-наркоманів протягом року викрали із сільських храмів майже сотню старовинних ікон та багато інших цінних речей. Трофеї вони збували перекупниці з Котовська Одеської області, яка переправляла награбовані культурні та історичні цінності за кордон.

Рік тому в Гайвороні було пограбовано православний храм Іоанна Предтечі. Невідомі злодії, скориставшись тим, що після вечірньої служби одні із дверей залишилися відчиненими, увійшли до церкви і викрали Євангеліє 1780 року видання та кілька ікон. Це була перша справа злочинної групи, яку нещодавно затримали працівники Гайворонського райвідділу міліції.

Попереднім слідством доведено, що членами злочинної групи скоєно чотири крадіжки із храмів Гайворонського та Ульяновського районів Кіровоградської області, а також тридцять крадіжок з церков Черкаської, Вінницької та Одеської областей. Під час обшуку у затриманих правоохоронці вилучили майже сотню викрадених ікон, церковні книги, хрести, кадила та інше церковне начиння, а також обріз малокаліберної гвинтівки і пістолет «Префекта».

— Роз'їжджаючи на двох легковиках селами Кіровоградщини, а також сусідніх районів Вінницької і Одеської областей, зловмисники видивлялися в тамтешніх храмах найцінніші речі, — розповідає старший інспектор центру громадських зв'язків УМВС України в Кіровоградській області Володимир Поліщук. — Схоже, вони зналися на їх вартості. Бо коли завозили вкрадене скупнику в Котовськ Одеської області, то за ту чи іншу ікону називали конкретну ціну.

Злочинців затримали із речовими доказами, коли вони поверталися із чергової «справи». У салоні та багажнику автомобіля були речі, вкрадені в одній із церков Вінницької області.

Затримані видали правоохоронцям і свою спільницю, котрій збували крадені цінності. Під час обшуку в помешканні жінки в Котовську було виявлено добре замасковане сховище, де чекали свого часу майже чотири десятки старовинних ікон, золоті і срібні хрести, інші культові речі.

Правоохоронці впевнені, що доведення причетності групи до злочинів — справа найближчого часу.

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

Підніме завісу театр

Будівництво, а точніше відродження, колись згорілого харківського театру Пушкіна буде закінчено наприкінці нинішнього — на початку наступного року. Про це повідомив глава облдержадміністрації Євген Кушнарьов, ознайомившися з ходом робіт. Головна проблема в поверненні глядачу театру Пушкіна — традиційний фінансовий дефіцит. З 1995 року на його будівництво витрачено близько восьми мільйонів гривень. На сьогодні залишилося закінчити оздоблення залу й фойє, а також встановити двері. Закуплено 450 крісел — стільки місць буде в глядацькій залі. Але грошей знову бракує, попри те, що запроектовані імпортні складові нового театру вирішили замінити вітчизняними аналогами. Не знайшлося лише в Україні аналога імпортного звукотехнічного обладнання, без якого театр не зможе працювати. Але, стверджують спеціалісти, театр коштує всіх цих витрат і проблем.

Микола КОСІЙ.

Харків.

ДОСВІД

Комунгосп — на всі руки майстер

Болючу проблему комунального обслуговування села вирішили в Токарівці Білозерського району. Під опікою сільради тут створили підприємство комунального господарства. Нова структура забезпечуватиме жителів питною водою, надаватиме транспортні, зварювальні та деякі інші послуги.

Алла БРУСИЛОВА.

Херсонська область.

Працювати, щоб жити, чи жити, щоб працювати

ПСИХОЛОГІЯ ПРОБЛЕМИ

Уряд продовжує проводити політику продуктивної зайнятості. Протягом двох найближчих років, згідно з Державною програмою зайнятості, заплановано збільшити кількість працюючих громадян на один мільйон. Відповідно у планах — створення 1,2 млн. нових робочих місць у всіх сферах економічної діяльності.

Вітчизняні трудовики наперед прорахували статистику офіційної реєстрації і соціальної допомоги безробітним. За їх прогнозами, у поточному році на обліку в службах зайнятості перебуватимуть 2,8 млн. громадян. Треба буде працевлаштувати 800 тисяч осіб, 22,8 тисячі з них — на додаткові вакансії, створені завдяки наданню державних дотацій роботодавцям. 28 тисяч співгромадян зможуть розпочати власну справу, отримавши стартовий капітал для її організації. 148 тисяч зможуть пройти професійну перепідготовку державним коштом. За даними Міністерства праці і соціальної політики України, рівень зареєстрованого безробіття на 1 січня 2003 року становитиме 4 відсотки.

Втім, чіткий облік і контроль ситуації на ринку праці проблеми не розв'яже. Повністю позбутися безробіття держава з ринковою економікою навряд чи зможе. Схоже, доведеться змінювати не тільки економічний базис, а й менталітет, психологію і самої держави, і її громадян. Безперечно, соціального захисту потребують ті, хто неспроможний про себе піклуватися і себе забезпечити, — пенсіонери, діти, інваліди. Для решти — працездатних членів социуму — в державі мають бути створені умови для дійової самореалізації. І такий підхід більше відповідає капіталістичним відносинам, які зароджуються, аніж морально застаріле — «держава має нас забезпечити».

Мал. Віктора ПОПОВА.

Та у повноцінній трудовій реалізації працівник має бути зацікавлений. Багато хто з молодих людей, які щойно почали свій трудовий шлях, констатує Державний центр зайнятості, відмовляються працювати з огляду на низьку оплату праці. Феномен сучасного українського безробіття — тіньова сфера працевлаштування. Майже 50% усієї економічної діяльності — у тіньовому секторі. Громадянам невигідно нині легально працювати. До економічного партизанства їх штовхає недосконале податкове законодавство, висока ставка ПДВ. Адже більшість людей працюють для того, щоб заробляти. Їх цікавить зарплата. На жаль, сьогодні в нашій країні її офіційні розміри не можуть стати гідним стимулом для трудової діяльності населення. Тому доморосла проблема безробіття — це передусім проблема оплати праці.

Ольга ВАУЛІНА.

Уже загинуло 300 шахтарів

З великим болем ми всі зустріли звістку про трагедію на шахті «Україна» державної холдингової компанії «Селідвугілля» та загибель 35 шахтарів. Ми висловлюємо глибоке співчуття рідним і близьким загиблих у цій жахливій катастрофі.

Сумно, але факт: протягом поточного року на українських шахтах загинуло 300 шахтарів. На сьогодні шахтарська професія — одна з найнебезпечніших в Україні. Наша держава, на жаль, в сумному списку загиблих на шахтах посідає одне з перших місць у світі.

Основні причини аварій у вугільній галузі — застаріле обладнання, систематичне порушення правил безпеки.

Така ситуація — це результат неуваги уряду до проблем вугільної галузі. І посилюються негативні процеси, які ставлять під загрозу життя шахтарів та життєздатність усієї галузі. Кількість шахт з низькими техніко-економічними показниками надто висока. Гірничо-шахтне обладнання старе, зношене. Житлово-комунальні господарства вугільних підприємств, об'єкти соціальної сфери у жахливому стані. Вони тільки посилюють існуючі проблеми шахтарів. Без допомоги держави вугільну галузь відродити надто важко. Вирішення проблем шахтарів потребує системного, комплексного підходів.

Наша фракція закликає уряд приділити належну увагу вирішенню цієї проблеми. Головне — виділити кошти на здійснення заходів з подолання наслідків аварії з резервного фонду Кабінету Міністрів, врахувати в повному обсязі потреби вугільної галузі при розробці та затвердженні проекту державного бюджету на 2003 рік.

Ми просимо народних обранців проявити добру волю і перерахувати свій одноденний заробіток родинам загиблих в результаті аварії на шахті «Україна» державної холдингової компанії «Селідвугілля».

Ми мусимо розділити горе з родинами загиблих донетчан.

Фракція «Регіони України».

Без закону

Правове регулювання справляння ренти

Рентні платежі за видобуток мінеральної сировини, зокрема, нафти та газу, характерні для більшості держав світу. Вони є тим інструментом, за допомогою якого держава намагається отримати частину надприбутків нафтогазовидобувних компаній.

Світовою практикою в сфері справляння рентних платежів вироблено таке поняття, як «гірнича рента», під якою розуміється дохід від плати за використання надр, вилучення запасів корисних копалин. Гірнича рента поділяється на два види — абсолютну гірничу ренту і диференційну гірничу ренту. Абсолютною гірничою рентою є дохід від плати за використання надр і родовищ корисних копалин з гіршими характеристиками. Диференційна гірнича рента — це додатковий дохід від використання надр, обумовлений їх кращими характеристиками.

Ренту плату було запроваджено указом Президента України № 785/94 від 21 грудня 1994 року «Про встановлення рентної плати за нафту і природний газ, що видобуваються в Україні». В преамбулі цього указу зазначено, що рентна плата встановлюється з метою поступового вирівнювання цін на природний газ і нафту, що видобуваються в Україні, та цін, за якими вони надходять з інших держав, створення умов для розвитку нафтової та газової промисловості та поповнення Державного бюджету України. Але фактично на сьогодні рентна плата забезпечує досягнення лише однієї з вищезазначених цілей, а саме поповнення Державного бюджету. Окрім того, рентна плата призводить до збільшення витрат нафтогазовидобувних компаній і відповідно вартості їх продукції.

Важливою проблемою, пов'язаною зі сплатою ренти, є відсутність в Україні спеціального закону, який на законодавчому рівні регламентував би порядок її сплати, а саме визначав суб'єктів, що мають сплачувати ренту, об'єкти обкладання нею, базу обкладання, ставки рентної плати, порядок внесення ренти до бюджету і напрями її подальшого використання.

Оскільки за своїм економічним і юридичним змістом рентна плата є, по суті, обов'язковим платежем податкового характеру, з урахуванням положень ст. 1 Закону України «Про систему оподаткування» (від 25.06.1991 р. № 1251-ХІІ) можна зробити висновок, що правомірним справляння рентної плати є лише за умови прийняття Верховною Радою України спеціального закону, який регламентував би порядок справляння.

Та, незважаючи на відсутність спеціального закону і невідповідність чинному законодавству, ренту, починаючи з 1995 року, щороку включають до складу доходів Державного бюджету України.

Справляння рентної плати також регламентується наказом Міністерства фінансів України від 20 лютого 1998 року № 39 «Про затвердження Положення про порядок обчислення і сплати до Державного бюджету України рентної плати за нафту і природний газ».

За цим положенням рента включається до бази оподаткування під час визначення податку на додану вартість.

Сума рентної плати за нафту і природний газ визначалася нафтогазовидобувними підприємствами, виходячи з фактично оплачених споживачами обсягів нафти і газу та ставок ренти у національній валюті України за офіційним валютним курсом долара на дату зарахування коштів на рахунок нафтогазовидобувних підприємств (крім підприємств, що здійснюють видобуток на родовищах з важковидобувними та виснаженими запасами). Але, починаючи з 2000 року, законами про Держбюджет рентну плату встановлюють в українських гривнях. Для підприємств, які видобувають нафту і газ на родовищах, визначених урядом як важковидобувні та виснажені, указом Президента України від 7 червня 1996 р. № 433/96 «Про заходи щодо залучення інвестицій для дорозробки нафтових родовищ із важковидобувними та виснаженими запасами» передбачене звільнення від рентної плати за додатково видобуті понад базові обсяги нафту і газ.

Контролюють правильність обчислення і вчасність сплати рентної плати податкові органи відповідно до Закону «Про Державну податкову службу в Україні» № 509-ІІ від 4 грудня 1990 року (зі змінами та доповненнями).

22 березня 2001 року Кабмін прийняв постанову № 256 «Про затвердження Порядку обчислення та внесення до Державного бюджету України рентної плати за нафту і природний газ у 2001 році», термін дії якої було продовжено на 2002 рік (постанова уряду від 11 квітня 2002 року № 487). Значна частина норм, що містяться в цій постанові, аналогічні нормам положення про порядок обчислення і сплати до Держбюджету України рентної плати за нафту і природний газ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 20 лютого 1998 року № 39. Водночас ця постанова чіткіше визначає платників ренти: нафтогазовидобувні підприємства (крім ДАТ «Чорноморнафтогаз»). За рішенням нафтогазовидобувного підприємства ренту можуть сплачувати безпосередньо його філіали та інші відокремлені підрозділи, які мають поточні рахунки. Передбачено, що рентну плату за нафту і природний газ вносять до держбюджету щодекади авансовими платежами виходячи з обсягів відпущеної нафти і газу за минулу декаду, 15 і 25 числа поточного місяця — відповідно за першу і другу декаду, 5 числа наступного місяця — за решту днів звітного періоду.

■ ■ ■

Незважаючи на відсутність спеціального закону і невідповідність чинному законодавству, ренту, починаючи з 1995 року, щороку включають до складу доходів Державного бюджету України.

■

Проект Податкового кодексу України (у редакції від 21.11.2001 р.) серед державних податків передбачає також і рентні платежі. Окремий розділ цього проекту кодексу присвячено саме рентним платежам, до яких документ відносить ресурсну ренту (аналог наявної на сьогодні рентної плати за нафту і природний газ, що видобуваються в Україні) і транзитну ренту. При цьому проектом передбачено, що ставки справляння ресурсної ренти за видобуті нафту, природний газ та інші корисні копалини встановлюються диференційовано залежно від гірничо-геологічних і еколого-економічних умов розробки для конкретного родовища корисних копалин. Базовим податковим (звітним) періодом для ресурсної ренти визначено календарний місяць. Вважаємо, що норма проекту стосовно ставок ресурсної ренти має бути закріплена законодавчо, що призведе до економічної обґрунтованості розміру рентної плати.

У Російській Федерації такого платежу, як рента, немає. В 2002 році в РФ вступив в силу 26-й розділ Податкового кодексу про податок на видобуток корисних копалин. Цей податок охоплює майже весь видобуток корисних копалин і включає раніше чинні в РФ податок на надра, податок на відтворення мінерально-сировинної бази, а для нафти — ще й акциз, але даний податок не можна назвати рентним платежем.

Податковим кодексом РФ визначено, що база оподаткування податком на видобуток корисних копалин обчислюється платником податку самостійно як вартість видобутих корисних копалин. При цьому база оподаткування визначається окремо за кожним видом добутої копалини.

Треба відзначити, що в більшості зарубіжних країн, законодавство яких передбачає рентні платежі, не застосовується ставка рентних платежів у вигляді фіксованих сум, яка діє в Україні. Як правило її встановлюють у процентному відношенні до ціни видобутих нафти і газу. Метою встановлення рентної плати за кордоном є вилучення державою частини надприбутків нафтогазовидобувних компаній.

Можна зробити висновок, що на сьогодні є необхідність прийняти спеціальний закон, який визначив би порядок справляння рентної плати, а саме визначав платників, об'єкти, базу оподаткування і ставки ренти.

Іван ДІЯК,
генеральний секретар Національної газової спілки України.

ОФІЦІЙНО

Заява фракції «Наша Україна» у Верховній Раді України стосовно причин аварії на шахті «Україна»

Народні депутати України — члени фракції «Наша Україна» висловлюють глибоке співчуття рідним та близьким шахтарів, що загинули в результаті пожежі на шахті «Україна» ДХП «Селидовевугілля».

Ця пожежа стала черговою ланкою у страшному ланцюгу трагедій на українських шахтах поряд з аваріями на шахті імені Баракова в березні 2000 року та на шахті імені Засядька в серпні 2001-го. Цього року на вугільних шахтах України смертельно травмовано 116 гірників; відбулося 10 аварій з груповими нещасними випадками.

Частота смертельних випадків змушує гірників, їх сім'ї і всю Україну постійно перебувати в страху передчуття чергової трагедії.

Безпосередні причини більшості аварій відомі всім: це зношеність обладнання, обмеженість капітальних вкладень у розвиток вугледобувних підприємств, халатне ставлення до вимог техніки безпеки внаслідок відсутності мотивації до праці. Усі перелічені проблеми є складовими процесу деградації вугільної галузі України, який, на наше переконання, триватиме доти, доки виведення вугільної галузі з кризового стану не стане пріоритетним в діяльності виконавчої влади. Треба покласти край красивим деклараціям на папері й перейти до конкретних справ!

На жаль, на цей час ми констатуємо відсутність справжньої зацікавленості з боку Міністерства палива та енергетики України (покликаного здійснювати державну політику в паливно-енергетичному комплексі) в поліпшенні фінансового стану вугільної галузі.

Достаток робить людей самостійними — злиденними маніпулювати набагато легше. Тому до того часу, поки Міністерство палива та енергетики України обслуговуватиме бізнес-інтереси однієї промислово-фінансової групи, а не здійснюватиме державну політику, істотних покращань ситуації у вугільній галузі годі й очікувати. Не зарадять цьому ні чергові програми розвитку галузі, ні навіть підвищення бюджетного фінансування.

На сьогодні управління грошовими потоками в електроенергетиці, звідки в основному надходять кошти у вугільну галузь, фактично здійснюється в ручному режимі Мінпаливенерго та Національною комісією регулювання електроенергетики України. Останнім часом рівень платежів з Оптового ринку електроенергії на користь теплових генеруючих компаній (основних споживачів вугілля) рідко опускається нижче 100-відсоткової позначки, але, як ми вкотре переконалися на прикладі аварії на шахті «Україна», — на стані фінансування шахт це істотно не позначається.

Відповідь на запитання, куди йдуть ці кошти, криється у структурі платежів: 2001 року розрахунки на Оптовому ринку електроенергії на суму 2,8 млрд. гривень було здійснено за заліковими схемами, здебільшого з участю шахт; у тому-таки 2001 році з рахунку Оптового ринку електроенергії здійснено пріоритетні перерахування за напрямами, визначеними НКРЕ, на суму 1,2 млрд. гривень.

Ми закликаємо Президента України, Кабінет Міністрів України, наших колег — народних депутатів, аналізуючи стан справ у вугільній галузі, звертати увагу на справжні першопричини кризового стану і з'ясовувати, кому це вигідно.

Безперечно, в результаті розслідування мають бути визначені безпосередні винуватці трагедії... Але притягнення до відповідальності директора чи головного інженера шахти не змінить принципово ситуацію в галузі, й не може запобігти черговим аваріям. Головні винуватці, на наше переконання, перебували в момент трагедії далеко від шахти, але саме вони повинні нести тягар політичної і моральної відповідальності за те, що сталося.

Фракція «Наша Україна» вимагає від Президента України відставки Міністра палива та енергетики України, оскільки за час свого перебування на посаді він довів повну неспроможність забезпечувати безпеку експлуатації вугільних шахт, віддаючи у своїй діяльності пріоритет лобіюванню інтересів окремих фінансово-промислових груп перед відстоюванням інтересів галузі.

Відставка міністра в нинішніх умовах стала б тим сигналом громадськості, шахтарям з боку влади, який вселяє справжню надію на якісне поліпшення ситуації у вугільній галузі і загалом в енергетиці. Ми зобов'язані розірвати замкнене коло безвідповідальності влади за знецінення життя шахтарів, за горе їх сімей. Ми не маємо права залишатися сторонніми спостерігачами, чудово розуміючи, що без серйозних політичних наслідків і без політичної відповідальності міністра за причини аварії та загибель людей не буде довіри ні до уряду, ні до парламенту, ні до Президента України.

Віктор ЮЩЕНКО,
голова фракції «Наша Україна». ▼

Падіння та злети в економічному просторі

Порівняно з великою депресією 30-х років у США, економічний спад в Україні був удвічі більший і тривав утричі довше. Такого висновку дійшли експерти Програми розвитку ООН. Цю економічну сенсацію викладено у Національному звіті з людського розвитку-2001, в якому наведено чимало цікавих статистичних даних щодо просування України дорогою ринкових реформ.

Економічний колапс

Утім, у цьому звіті подається аналіз економічної ситуації в країні протягом десяти років незалежності. Фахівці намагаються усвідомити і пояснити, чим було спричинено економічний колапс в Україні. Пропонується наступна версія.

Дисгармонія у нашій економіці була спричинена двома чинниками. По-перше, Україна втратила свої традиційні ринки в колишньому СРСР. Важким ударом для держави відразу після розпаду радянської імперії стало практично цілковите зникнення ринку військової продукції та зброї. Бо військове виробництво завжди було важливим напрямом промисловості Української РСР. У скрутному становищі опинилися такі галузі, як промислова сировина, транспортне обладнання та товари народного споживання, бо, на переконання експертів:

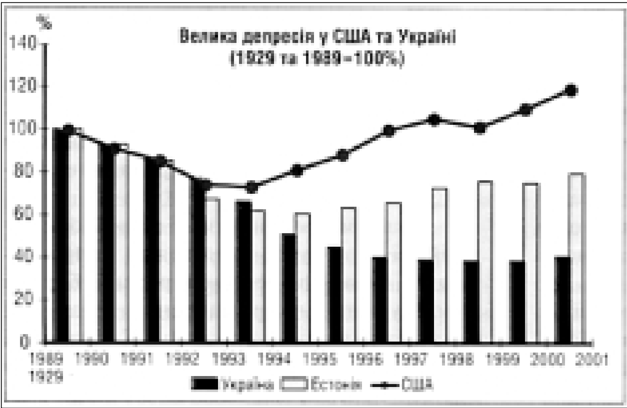
— експортні можливості країни в той час різко обмежилися через відсутність попиту з боку інших «братніх» республік;

— спостерігався розвал платіжного механізму між ними та посилення тенденції до виробництва власних товарів або до імпортування конкурентніших товарів світового виробництва;

— далася взнаки неспроможність України конкурувати з республіками колишнього Союзу у певних видах продукції, у виробництві якої країна не мала відносних переваг, а також неспроможність переорієнтувати власний експорт на західні ринки внаслідок низьких стандартів якості, оформлення, непродуктивного виробництва.

Іншою причиною економічних труднощів України були ціни на енергоносії. Вони зросли в 10—20 разів, коли Росія почала продавати свій газ та нафту за світовими тарифами. Високі ціни на енергоносії разом з різким зменшенням попиту на продукцію призвели до економічної депресії.

Після проголошення незалежності переважна частина українських промислових та сільськогосподарських підприємств стала збитковою. Остерігаючись соціальних і політичних наслідків закриття підприємств, у результаті чого десятки тисяч працівників опинилися б на вулиці, уряд субсидував продовження діяльності цих підприємств. Однак ці субсидії лише призвели до погіршення економічних умов життя людей. Чому? Тому що виплачувалися вони безпосередньо з бюджету, що спричиняло бюджетний дефіцит. Оскільки стабільність державної скарбниці стала ненадійною, то уряд почав вимагати від вітчизняної банківської системи позик, щоб зупинити остаточний крах збиткових підприємств. Така політика розхитала банківську систему, її наслідки відчуваються і нині. Яскравим прикладом цього є історія банкрутства, закриття і реорганізації «Україна» — колишнього державного сільськогосподарського банку, який широко використовувався урядом для надання позик занепалим аграрним підприємствам.

Вимушені позички фінансувалися здебільшого за рахунок монетарної експансії, внаслідок чого інфляція 1992—1993 рр. становила понад 10000% на рік. Це насамперед звело нанівець не лише намагання штучно стабілізувати обмінний курс, а й перспективи економічного відновлення. Було підірвано довіру і до вітчизняної валюти, і до банківської системи, ліквідовано стимули для інвестицій...

Не дивно, що з такою кількістю збиткових підприємств уряду важко було зібрати потрібну кількість податків. Це призвело до збільшення податкового тиску на ті підприємства, які міцно стояли на ногах. Їм доводилося відповідати перед бюджетом за себе і «за того хлопця». Внаслідок такої політики зменшувалися інвестиційні можливості, гальмувався процес створення нових робочих місць. Тисячі підприємств вимушені були ховатися від податків у тіньовому секторі економіки. Нині близько 50% усієї економічної діяльності відбувається в тіні, що підриває дійовість українського законодавства і змушує прибуткові підприємства переходити у ланки тіньової економіки для збереження конкурентоспроможності.

Підтримуючи збиткові підприємства, у середині 90-х уряд продовжував витрачати більше, ніж міг зібрати з податкових надходжень. Оскільки монетарна експансія лише прискорювала інфляцію, то Україна почала проводити політику великих позик і з внутрішніх, і з зовнішніх джерел.

Окрім того, уряд вдався до великих позичок за кордоном, нагромаджуючи зовнішній борг з майже нульового, на час проголошення незалежності, до 12 млрд. доларів США станом на 1998 рік. Відтак країна потрапила у боргову пастку, запозичуючи не лише на покриття своїх видатків, а й на обслуговування боргу, накопиченого для покриття минулих дефіцитів.

Українське відродження

Криза 1998 року змусила уряд України вдатися до істотних змін в економічній політиці, які насамперед було спрямовано на контролювання бюджетного дефіциту. Внаслідок раціоналізації організаційної структури (адмінреформа), зменшенню непродуктивних видатків, реструктуризації боргу вдалося перейти від дефіциту бюджету на рівні 7% у 1997 році до невеликого профіциту наприкінці 2000-го. Реорганізувавши видатки пріоритети, урядові вдалося віддати борги пенсіонерам, підвищити пенсії і деякі соціальні виплати і майже розрахуватися з боргами у зарплаті.

Ці реформи позитивно вплинули на економічний розвиток країни. Про те свідчать деякі цифри. А саме: у 2000 році, вперше за десять років спаду, економічне зростання становило майже 6%, а промислове виробництво збільшилося на 18%. Того самого року обсяги експорту збільшилися на 26%, а імпорт виріс на 15%. Вітчизняна продукція покращеної якості і за конкурентними цінами почала витісняти імпортні товари з українського ринку.

Вища прибутковість підприємств, стимульована розширенням продажу на експорт та внутрішні ринки, дала змогу накопичити у 2000 році набагато більші бюджетні надходження (48,4 млрд. грн. проти 28,9 млрд. у 1998 році). Водночас податковий тиск на економіку зменшився з 28,2% до 27,7%. Підвищення рентабельності підприємств призвело також до збільшення валових капіталовкладень. Після стагнації 1999 року рівень інвестицій зріс у 2000-му на 12%, а у 2001 р. —на 15%.

Ольга ВАУЛІНА.

АРМІЯ

Миротворці до ротації готові

У Кам'янці-Подільському, в навчальному центрі інженерних військ, завершилися контрольні заняття з миротворцями, відібраними для виконання миротворчої місії у Південному Лівані. Всі 230 саперів, водіївмеханіків, електриків та зв'язківців, які склали іспити, — професіонали. Більшість із них має на особистому рахунку не один десяток знешкоджених мін та снарядів. Спеціальну практичну підготовку з мінної справи організовано на базі Центру розмінування Збройних Сил України — єдиного в країні полігона та навчальної бази, де представники всіх силових відомств України опановують секрети саперної майстерності.

Наш контингент перебуває на Близькому Сході з липня 1999 року. За цей час українськими саперами було перевірено понад 360 тисяч квадратних метрів ліванської землі, знешкоджено більш як півтори тисячі вибухонебезпечних предметів, зроблено 11 проходів у мінних полях. Один місяць роботи українських саперів приносить у скарбницю держави до 1,2 млн. доларів. Ротацію особового складу українських миротворців у Південному Лівані плановано провести в три етапи і завершити 17 липня.

Андріан ГАЛАЧ.

SOS!

Ліквідуйте наслідки Соснівської катастрофи

Серед екологічно забруднених територій — шахтарський регіон Західної України. А епіцентром цієї зони стало наше місто Соснівка.

Головною особливістю екологічної небезпеки є те, що ми маємо не просто забруднення грунтів, води, повітря, а те, що вже проявилися надто негативні наслідки цього забруднення для здоров'я населення.

На жаль, не всі усвідомлюють рівень небезпеки, що криється за діагнозом флюороз чи гіпоплазія зубів.

Це пояснюється тим, що: по-перше, ці хвороби мало відомі не тільки нашим ученим, а й у світі. По-друге, незважаючи на наше конституційне право мати повну інформацію про стан навколишнього середовища, більшість знає тільки загальні відомості. По-третє, офіційні державні структури, зрозумівши, що для виправлення ситуації потрібні немалі кошти, тягнуть час, поки діти виростуть і розійдуться по світу, оскільки в Соснівці робочих місць немає.

Ми зверталися зі своїми вимогами до всіх гілок влади. Але вони намагаються нам довести, що ситуація зі здоров'ям дітей поліпшується. Як аргумент наводиться, наприклад, факт, що зменшилося число дітей, хворих на важку форму гіпоплазії. Як це могло статися, адже гіпоплазія, особливо важка форма, невиліковна. Так, але згідно зі статистикою, яку наводить Міністерство охорони здоров'я — в 2000 році було 623 дитини з важкими формами, а цього року 574. Виходить, що 49 дітей одужали. Чи правда це? Ні — неправда: хоча б тому, що хвороба невиліковна.

То скільки насправді осіб за ці майже 10 років стали жертвами фтористої інтоксикації в Соснівці?

Фактично всі соснівчани є жертвами, але якщо рахувати тільки дітей, які захворіли на гіпоплазію зубів, то їх кількість досягає майже 2 500. Хвороба не зупинилася. Тільки в 2000 році виявлено 180 нових хворих.

Після трьох наших екологічних мітингів, першою вимогою яких було розробити програму ліквідації причин і наслідків екологічної катастрофи, уряд спромігся написати проект програми. Тобто ніякої програми на сьогоднішній день не має, є лише проект, якого нам теж ніхто не показує. Соснівка й досі не має офіційного статусу «зони надзвичайної екологічної ситуації»! Хоч як це парадоксально, але дітей з діагнозом флюороз навіть не беруть на диспансерний облік, бо є така вказівка.

Ми маємо факт масового захворювання дітей на невиліковну хворобу — флюороз. Причиною масового захворювання є техногенне забруднення навколишнього середовища. Згідно із Законом України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» наша місцевість повинна бути оголошена такою зоною. Відповідно до Конституції України (ст. 50), Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» (ст. 15), Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 10) нам і нашим дітям належить компенсація за завдану шкоду здоров'ю.

І цього ми домагатимемося від держави.

А якщо наші вимоги й надалі не будуть почуті, ми звертатимемося до суду. Якщо цього не вирішить наш суд — ми звернемося до Європейського суду з прав людини.

Представники громадськості Соснівки Львівської області: Павло САВЧУК, Михайло МАНДЗЮК, Степан БАГЛАЄВИЧ та інші.

МЕДИЦИНА

Перевірка на туберкульоз

На Дніпропетровщині головний санітарний лікар Сергій Риженко зажадав негайного і обов'язкового медичного огляду населення на туберкульоз.

У наказі, виданому з цього приводу, йдеться, що огляд «методом флюорографії, а дітей віком до 14 років туберкулінодіагностикою» мають забезпечити усі медичні заклади та органи виконавчої влади і місцевого самоврядування, комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій та протиепідемічні комісії тощо. Зрозуміла річ, самі люди мають всерйоз сприйняти необхідність обстежити стан свого здоров'я. Усе це значить єдине: епідемія туберкульозу сягнула на Дніпропетровщині великих меж і становить сьогодні реальну небезпеку та загрозу для населення.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

«Відносини Парижа з Москвою мають свою природу, а з Києвом — свою»...

Минає місяць з дня призначення нового посла Франції в Україні пана Філіпа де Сюремена. Новопризначений посол, незважаючи на такий короткий термін роботи в Києві, з проблемами країн пострадянського простору обізнаний ґрунтовно. Тривалий час пан Сюремен працював у Посольстві Франції у Москві, а 1991 року відкривав перше Посольство Франції у Вільнюсі. Крім того, Філіп де Сюремен був співголовою Мінської групи. На зустрічі зі столичними журналістами пан посол запевнив, що він дивиться у майбутнє українсько-французьких відносин з великим оптимізмом, і навіть часто називав їх «дуже добрими». Однак проблеми між Києвом та Парижем усе-таки є. Саме про них ішлося на зустрічі.

— Прокоментуйте, будь ласка, відносини у трикутнику Франція—Росія—Україна: побутує думка, що Париж надто акцентований на Москву й інколи «не помічає» Києва.

— Я не думаю, що можна говорити про такий трикутник. Відомо, що між Францією та Росією існують дуже давні зв'язки, які мали у своїй історії і позитивні, і негативні моменти розвитку. Але буде помилкою вважати, що ці відносини певним чином затьмарюють відносини з Україною. І треба розвіювати таке враження. Моє завдання — забезпечити наочність присутності Франції в Україні та України у Франції. Відносини Парижа з Москвою мають свою природу, а з Києвом — свою, і варто їх розвивати.

— Яке ставлення Франції до перспектив зближення України та Європейського союзу? Чи підтримує Париж прагнення України набути асоційоване членство в ЄС?

— Асоціація до ЄС на сьогодні є перспективою. Ніхто не заперечує, що Україна має моральне право на таку перспективу. Втім, у практичній галузі слід бути реалістами: щоб це стало дійсністю, потрібно виконати всі поставлені перед Україною умови. Не варто вбачати певну стриманість по відношенню до України з боку країн—членів ЄС. Головне, щоб зв'язок з Європою відбувався на найефективнішому рівні.

— Чи достатній рівень економічного співробітництва між Францією та Україною?

— Що стосується економічних відносин, то їх рівень, на жаль, залишається низьким. Саме на цю сферу мають бути спрямовані наші зусилля. Є два позитивні чинники, які мають сприяти поліпшенню ситуації. З одного боку, йдеться про значний інтелектуальний та індустріальний потенціал України. З другого — маємо дуже обнадійливі показники, які свідчать про зростання української економіки. Тому в бізнесових колах Франції відновився інтерес до України. Водночас у Парижі з великою увагою спостерігають за перебігом реформ тут. Отож я думаю, що є привід дивитися в майбутнє з певним оптимізмом. Однак чинник впровадження реформ залишається визначальним у поліпшенні україно-французького бізнесу.

— Чи погоджується французька сторона з твердженням генсека НАТО лорда Робертсона про те, що Північноатлантичний альянс вітає рішення України вступити до НАТО та готовий усіляко підтримувати нашу країну у цьому прагненні?

— Позиція, яка проголошується НАТО, завжди є результатом узгоджених дій. І Джордж Робертсон виступив як речник Північноатлантичного альянсу. Тому цілком природно, що позиція, яка висловлюється від імені НАТО, та позиція Франції збігаються. Йдеться про політику відкритих дверей. Рішення України має сміливий характер. Воно передбачає проведення серйозних реформ. Однак я щиро переконаний, що ця політика відповідає інтересам України та інтересам альянсу.

Тетяна ПАСОВА.

М'яч на нашому боці

Фото УНІАН.

Міністр закордонних справ України Анатолій Зленко впевнений, що Україна в листопаді на Празькому саміті НАТО «візьме на себе серйозні зобов'язання». У Празі Київ хотів би отримати імпульс підтримки з боку Брюсселя. Для цього Україна має виконати наявні домовленості з альянсом. Про це глава МЗС заявив на підсумковій прес-конференції, яка відбулася перед відльотом делегації альянсу до Брюсселя.

Генеральний секретар НАТО Джордж Робертсон назвав удалим триденний візит до України і зазначив, що «всі посли НАТО повезуть із собою яскраві спогади про цей візит». «НАТО готове допомагати Україні й готове до такого рівня співробітництва, який хоче і може розвивати Україна», — сказав на завершення лорд Робертсон. При цьому він укотре нагадав про те, що інтеграція України до альянсу — довготривалий проект. «Нині м'яч — на українському боці поля, і Україна робитиме все, щоб досягти проголошених намірів», — додав він.

Що ж, українській команді залишається посилено тренуватися, щоб в гарній спортивній формі вийти на політичний газон у столиці Чехії і показати гідну гру. До ігр у вищій лізі нам ще далеко, однак якщо результати роботи над собою буде гідно оцінено НАТО, можна розраховувати на попадання принаймні до другої ліги...

Яна СТАДІЛЬНА.

На знімку: на Донецькому казенному заводі хімічних виробів лорду Робертсону вручили подарунок: іграшкове каченя з протипіхотною міною у дзьобі. Генсек альянсу відкрив єдине в Україні виробництво з утилізації протипіхотних мін, яке спонсує НАТО. З них вироблюють пластикові дитячі іграшки. «Це яскравий приклад, яким є практичне співробітництво», — сказав Дж. Робертсон.

Російський офіцер отримає та віддасть більше

У лавах збройних сил Росії — свято. З 1 липня вдвічі збільшено посадові оклади молодших і в 1,7 разу — старших офіцерів. З 40 до 70 відсотків зросла надбавка за вислугу років, а з 50 до 70 відсотків — за специфічний характер праці військовослужбовців.

Щоправда, ця політика російського соціального захисту людей у погонах певною мірою нагадує стратегію батога та пряника. Бо водночас з прогресією окладів і надбавок збільшується податковий пресинг на захисників і скасовується низка пільг. Йдеться про 13-відсотковий податок на прибуток, обов'язковий для усіх громадян РФ та ліквідацію пільг на оплату житла та комунальних послуг.

Однак, судячи зі ставлення до армії в державі, помітна позитивна тенденція до поступового поліпшення матеріального становища його особового складу. Оптимізму в цьому питанні додає виступ президента Росії Володимира Путіна перед ветеранами. Він заявив про необхідність будувати соціальну політику у такий спосіб, щоб військовий отримував зарплату на 25 відсотків більшу, ніж держслужбовець відповідного рівня. Пропоновану диспропорцію в оплаті праці Путін аргументував так. Мовляв, військова служба — особливий вид державної, вона складніша та важча, ніж інші. Отож має відповідно оплачуватися.

Ольга ВІТЕР.

Пілотів буде озброєно?

Нижня палата конгресу США схвалила законопроект про озброєння на добровільних засадах пілотів пасажирських авіарейсів вогнепальною зброєю, щоб запобігти спробам захоплення і викрадення літаків під час польоту. Яке майбутнє чекає на законопроект під час розгляду в сенаті? Відомо, що не всі сенатори підтримують нововведення. В адміністрації президента прихильників озброєння також не дуже багато. Дехто в Білому домі тієї думки, що зміцнення перегородки і дверей кабіни пілотів, а також присутності на борту під виглядом пасажира озброєного працівника служби безпеки вистачить для забезпечення належної безпеки польотів.

Роль жінок — незмінна

Ватикан вважає, що семеро жінок-священиків, посвячені в сан в Австрії місяць тому, мають визнати всю безглуздість такої церемонії. Її проводив не визнаний папським престолом аргентинський єпископ Ромул Браші. У присутності 300 осіб у сан священика було висвячено мешканок Німеччини, Австрії та США. У листі, адресованому жінкам, кардинал Джозеф Рацингере зажадав, щоб ті «до 22 липня визнали всю недолугість і безглуздість церемонії й вибачилися». Він додав, що їхній вчинок образив гідність усього жіноцтва, чия роль у церкві визначена століттями і незмінна.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ **Штутгарт**

Картину авіакатастрофи відтворено

Експерти «з точністю до 0,5 секунди» відтворили картину авіакатастрофи Ту-154. Окрім того, шляхом вивчення слідів зіткнення на уламках літаків з'ясовувалося, в якій площині відбулося зіткнення. Вже зрозуміло, що це навряд чи був лобовий удар. Результати технічної роботи буде представлено членам комісії із розслідування пригоди та експертам-спостерігачам Росії, Швейцарії, США і Бахрейну, які вивчатимуть ці дані і зроблять висновки, що в остаточному підсумку ввійдуть до звіту про катастрофу.

■ **Анкара**

Дострокові вибори стають реальністю

У Туреччині ще до кінця нинішнього року можуть відбутися дострокові вибори. Відповідну заяву зробив прем'єр-міністр Туреччини Бюлент Еджевіт, який досі заперечував можливість проведення в країні дострокового голосування. На його необхідності наполягають також дві інші політичні партії, які утворюють разом з партією Еджевіта правлячу коаліцію Туреччини.

■ **Нью-Йорк**

РБ критикує США

Дипломати з десятків країн піддали різкій критиці Сполучені Штати під час дебатів у Раді Безпеки ООН, скликаних через відмову Вашингтона визнати щойно утворений Міжнародний кримінальний суд. Чимало послів поставили під сумнів право однієї держави — США — в односторонньому порядку намагатися внести зміни до договору, ратифікованого багатьма країнами.

■ **Буенос-Айрес**

Більш як 30 колишніх військовиків заарештовано

В Аргентині суддя розпорядився заарештувати тридцять колишніх офіцерів, серед яких — і екс-президент Леопольдо Галтієрі, у зв'язку з викраденнями, тортурами і вбивством майже 20 повстанців у 1980 році.

■ **Берлін**

Ураган у Німеччині

Принаймні сім осіб загинуло в Німеччині внаслідок урагану. Три людини загинуло в федеральній землі Бранденбург у результаті буревію, що пронісся над північчю Німеччини. Ще четверо стали жертвами стихії у Берліні.

■ **Сеул**

Прем'єр — жінка

Новим прем'єром Південної Кореї вперше в історії країни призначено жінку. Таке рішення ухвалив президент Ким Де Чжун, який провів великомасштабні перестановки в уряді. Окрім прем'єра, замінено також шістьох провідних членів кабінету, включаючи міністрів оборони, інформації та юстиції.

■ **Кабул**

Компенсація бомбардувань

В Афганістані чекають на 2 мільйони доларів компенсацій, які США обіцяли сплатити за завдані бомбові удари по мирному населенню в провінції Уругзан 1 липня. Кількість жертв авіанальоту американських ВПС досягла 48 осіб, ще 117 було поранено.

■ **Ісламабад**

Чергова аварія

У Пакистані розбився літак-розвідник США. Це вже друга катастрофа з початку антитерористичної операції США в Афганістані. Безпілотний літак-розвідник «Глобал Хаук» — найсучасніший апарат цього типу.

На знімку: літак-розвідник до катастрофи.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

ЕВОЛЮЦІЯ ВЛАДИ

законодавча гілка

Безрезультатні спроби змін балансу владних повноважень

У попередній подачі ми акцентували увагу на тому, що суспільно-політичний компроміс, яким стала Конституція, тривав не надто довго. Уже восени довкола Верховної Ради знову почали розгортатися пристрасті.

22. Розпустити не можна продовжити повноваження

Саме так сьогодні ми перефразуємо дитячий текст на знання мови і логіки мислення. Оскільки, схоже, після аналізу тексту Основного Закону президентська команда зрозуміла: парламент після Конституційного договору не тільки зумів повернути деякі втрачені позиції, а й зберіг законодавче поле для маневру. Особливо з огляду на появу в Україні Конституційного Суду.

Уже 14 листопада 1996 року Верховна Рада прийняла новий виборчий закон, який передбачав мажоритарно-пропорційну (змішану) систему оновлення корпусу законодавців. А наступного дня Верховну Раду охопила штучна криза, що дала змогу 16 листопада Народному руху України зробити заяву про необхідність розпустити Верховну Раду і призначити дострокові вибори на весну 1997 року.

Власне, дивуватися нічого: усі революції — навіть безкровні — відбуваються перманентно і, врешті-решт, пожирають своїх батьків і своїх дітей. Доти, доки не приходить диктатор або хунта. Українська революція зразка кінця минулого століття — не виняток: вона триває й досі.

З другого боку, саме в той час розпочалося зближення уряду з депутатським корпусом. У відповідь на невдалу спробу Кабінету Міністрів заблокувати конституційний процес парламент створив тимчасову слідчу комісію для розслідування ситуації на газовому ринку. Уже перші слухання — перед літніми канікулами — поставили перед тодішнім Прем'єр-Міністром Павлом Лазаренком низку невтішних запитань. У сесійному залі пролунали і натяки на корумпованість високопоставлених чиновників. Щоправда, остаточних висновків комісії депутатський корпус не почув.

Тоді ж розпочалося протистояння парламенту і президентської адміністрації довкола проектів законів про місцеве самоврядування і місцеві державні адміністрації, запропонованої податкової реформи і проекту Державного бюджету на 1997 рік. Автор податкової реформи тодішній віце-прем'єр-міністр Віктор Пинзеник у законопроект «Про платежі на території України» вніс пропозиції лише про готівковий розрахунок, що, зрозуміло, викликало спротив банківського сектору і депутатського корпусу.

Одначе глава держави вирішив діяти за принципом батога і пряника. Пряник, природно, — народним обранцям, батіг — Голові Верховної Ради. Про це він заявив у Тернополі 22 листопада на зустрічі з головами районних державних адміністрацій тамтешньої і Житомирської областей. Зокрема, він наголосив, що тодішній «склад парламенту повинен працювати до закінчення терміну, визначеного в Перехідних положеннях Конституції (березень 1998 року)» (газета «Зеркало недели», № 47, 1996 рік).

Водночас, «відповідаючи на одне із запитань керівників районних адміністрацій, Леонід Кучма заявив, що, обраний 177 голосами «за», Олександр Мороз є «нелегітимним» Головою Верховної Ради, оскільки за нього проголосувало менше половини від визначеного в Конституції складу парламенту» (цитата там же).

Щоправда, Президент України лише натякнув, що порушувати це питання — право народних депутатів. (Напевне, у зв'язку з цим варто ще раз нагадати: Олександр Мороз був обраний Головою ВР у травні 1994 року, коли парламент нараховував менш як 350 народних обранців. Водночас весною 1996 року звіт президії парламенту прийняли до відома понад 240 законодавців).

Але процес зміщення Олександра Мороза був млявим. І плавно перейшов у новий рік. Як зазначала більшість народних обранців, «до закінчення нашої роботи залишився рік. Уже у грудні розпочнеться офіційна кампанія по виборах парламенту нового скликання. А якщо буде прийнятий закон про вибори за змішаною системою, то навіть раніше, оскільки партіям доведеться долати «відсотковий» рубіж. Таким чином, для повноцінної роботи нам залишилась тільки наступна «весняно-літня» сесія. І займатися зараз зміною керівництва парламенту — даремна трата часу» (газета «День», № 11, 1997 рік).

Фото Укрінформу.

30 листопада 1999 року. Президентові — булаву, народним депутатам — сокиру над головою у вигляді референдуму.

Фото Сергія ВАСИЛЬЄВА (УНІАН).

20 січня 2000 року. Так розпочиналася «оксамитова революція-2». Головна зброя — мегафон у сесійному залі.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

1 лютого 2000 року. В Українському домі сесія новоутвореної більшості — голосування не кнопками, а руками.

Можливо, пристрасті невдовзі вгамувалися б. Але олії у вогонь підлив сам... Голова Верховної Ради України. **28 січня того ж року несподівано для всіх Олександр Мороз заявив, що демократія має розвиватися у бік парламентаризму. А отже, Президента повинна обирати Верховна Рада.**

І хоча словосполучення «зміни до Конституції» не пролунало, по суті, пропонувалося нове бачення змісту Основного Закону, повноважень парламенту. Щоправда, оглядачі так і не зуміли відповісти на запитання: для чого зробив таку заяву доволі досвідчений політик. Тим паче що для внесення змін до Основного Закону в Олександра Мороза не було ані сил, ані можливостей.

А скарбничка відкривалася просто — парламент через затримку з прийняттям бюджету не встигав з внутрішньою реформою. Тож Олександр Мороз залишався заручником комуністичної фракції, яка послідовно підтримувала (у більшості випадків) його дії. Але ціна цієї підтримки була надто високою. Окрім того, комуністи лідирували в усіх рейтингах і впевнено йшли до першого місця на виборах-98.

Приблизно тоді ж пропрем'єрська група «Єдність» на зустрічі з Президентом України запропонувала пролонгувати повноваження глави держави і парламенту. Вони водночас внесли пропозицію укласти між усіма сторонами політичного процесу своєрідний пакт про «ненапад». Як зазначали оглядачі, «не тільки майбутні вибори, але й сам розмах нестихаючої битви гілок влади майже повністю деморалізували і парламент, і Президента» («Зеркало недели», № 5, 1997 р.).

Пропрезидентські сили 13 травня ще раз спробували змістити Олександра Мороза з посади Голови ВР і ще раз зазнали поразки. Схоже, більшість другого складу парламенту добре розуміла, що нового Голову їм не обрати, а отже, Президент розпустить парламент, аби не набрав чинності закон про вибори народних депутатів на змішаній основі.

Це припущення, до речі, підтвердилося ще раз, коли — свідомо чи несвідомо — Верховна Рада 18 липня продовжила сесію до кінця серпня і не запланувала жодного пленарного засідання. У відповідь 31 липня глава адміністрації Президента Євген Кушнарьов заявив, що АПУ вирішила вивчити питання про розпуск парламенту.

Чому ж йшла така запекла боротьба між главою держави і Верховною Радою, зокрема з її Головою? Передусім стратегічна мета в обох команд була єдина — президентські вибори-99. А тому йшла непоступлива боротьба за право контролю над урядом. Недаремно 16 липня того ж року Леонід Кучма відправив у відставку тодішнього прем'єра Павла Лазаренка, а на його місце запропонував свого вірного «зброєносця» Валерія Пустовойтенка. (Зауважу: саме голоси соціалістів і дали змогу останньому очолити уряд). Недаремно глава державу в той час тричі «ветував» закон про Кабінет Міністрів. Навіть після того, як парламент успішно долав президентське вето. А це означало, що Президент України свідомо порушував Конституцію.

Ось на такому тлі і відбулися парламентські вибори у березні 1998 року.

23. «Спікеріада» як чинник президентських виборів

Вибори парламенту третього скликання увійдуть в історію нашої держави як початок реальної політичної структурованості суспільства. Вони вперше пройшли за змішаною виборчою системою. Складна соціально-економічна ситуація, ностальгія за кращим минулим дали відчутну перевагу комуністам, які провели у будинок під куполом на вулиці Грушевського 112 однопартійців. Другим фінішував Народний рух України, а третім — блок Соціалістичної і Селянської партій «Лівий центр». Окрім того, місця в парламенті одержали Народно-демократична партія, «Громада», прогресивні соціалісти і об'єднані соціал-демократи. А ще — 250 депутатів-мажоритарників.

Власне, такий розклад політичних сил і визначив стратегію боротьби за головне парламентське крісло. На нього претендували комуніст Петро Симоненко, соціаліст Олександр Мороз, тодішній член НДП Іван Плющ, об'єднаний соціал-демократ Леонід Кравчук.

Проте крісло залишалося вакантним ще тривалий час — майже два з половиною місяці йшла битва «залізних канцлерів» за одну із стратегічних висот у майбутніх президентських перегонах. Водночас вона показала, що посада Голови Верховної Ради, попри всі перипетії, пов'язані з формуванням в Україні владної системи, так і не стала спікерським кріслом. Недаремно обраний згодом на цю посаду Олександр Ткаченко сказав про себе, що він «не перша і не друга особа в державі». Зрозуміло, над цим виразом можна іронізувати до безкінечності. Але насправді ця фраза доволі точно передає зміст можливостей Голови ВР і ступінь його впливу.

Отож сьогодні зрозуміло: адміністрація глави держави була зацікавлена в якомога довшій «спікеріаді» і свідомо затягувала процес обрання Голови ВР. Поза всілякими сумнівами: у головному парламентському кріслі вони хотіли бачити не вельми серйозного опонента. З другого боку, затягування процесу обрання Голови ВР давало можливість виставити у не дуже привабливому світлі не тільки парламент, а й майбутніх претендентів на найвищу посаду в державі, істотно вплинути на їхній рейтинг.

Окрім того, парламент фактично став дезорганізованим і не зміг вчасно виробити протидію політичним технологіям, які було застосовано на президентських виборах прихильниками діючого глави держави. Водночас вдалося посіяти сумніви в душах учорашніх соратників. Тому не дивно, що «канівська четвірка» так і не зуміла домовитися про єдиного кандидата на посаду глави держави, виробити спільний алгоритм розподілу владних посад. Підозрілість й амбіції зруйнували усі добрі наміри.

(Щоправда, мені відомо з розповіді народного обранця третього скликання, що за Олександра Мороза готові були проголосувати майже 226 депутатів. Бюлетені, як він висловився, були уже в кишені. Однак не в урні. Про причини, які завадили використати їх за призначенням, сказав конкретно: не хотіли нікого «підставляти»).

Я свідомо присвятив цей розділ подіям чотирирічної давності. **Бо «спікеріада» показала: Верховна Рада як вищий законодавчий орган у будь-який час може стати заручником політичної ситуації, а тому ні про яку продуктивну роботу не можна вести мови. З другого боку, потребує реформування, а отже, втручання законодавців, політична і владна системи, аби вибори не ставали для держави стихійним лихом.**

Зрозуміло, якби у 1996 році народним обранцям вдалося досягти компромісу і встановити хоча б п'ятирічний перехідний термін для формування уряду парламентською більшістю, то, погодьтеся, сьогодні уже не виникали б колізії, пов'язані з необхідністю внесення змін до Основного Закону держави.

Бо розвиток подій у подальшому лише підтвердив нинішній висновок автора.

24. Дамоклів меч — референдум

Отже, вибори-98 плавно перейшли в президентську гонку-99.

Леонід Кучма, Петро Симоненко, Олександр Мороз, Євген Марчук — про цих кандидатів на найвищу посаду в державі було відомо ще за кілька років до старту виборчих перегонів. Ніхто не сумнівався, що поряд з ними спробує свої сили і Наталія Вітренко. Вибори-99 показали: вона зуміла осідлати частину протестного електорату. Крім того, її особиста неприязнь до лідера соціалістів також могла зіграти свою роль у відтягуванні значної кількості голосів виборців.

Навесні 1999 року на горизонті замаячила постать ще одного претендента на участь у виборах глави держави — Голови Верховної Ради Олександра Ткаченка. Тоді ж розпочалися і переговори майбутніх кандидатів на посаду Президента. А невдовзі деякі видання почали інформувати читачів, майбутніх виборців, про те, що основний зміст переговорів — перерозподіл владних повноважень у трикутнику: Президент — уряд — Верховна Рада. Йшлося про майбутні зміни до Основного Закону, за якими повноваження глави держави значно урізалися, а отже — розширювалися повноваження Кабінету Міністрів і парламенту.

Проте чутки залишилися чутками: публічні політики насправді, як з'ясувалося, ними так і не стали, а домовлялися кулуарними методами. Не дивно, що наказала довго жити «канівська четвірка», а до другого туру президентських виборів вийшли діючий глава держави Леонід Кучма і лідер комуністів Петро Симоненко.

Фото Сергія ВАСИЛЬЄВА (УНІАН).

1 лютого 2000 року. Два політики-важковаговики: Іван Плющ — новообраний Голова Верховної Ради, Леонід Кравчук — координатор парламентської більшості.

Фото УНІАН.

2 лютого 2000 року. Ліві — прогресивні соціалісти голодують проти «оксамитової революції». Згодом здадуться і вони.

Проте незадовго до першого туру, 17 жовтня, в передачі «Епіцентр» Леонід Кучма заявив про свій намір «розібратися» з Верховною Радою. Основна ідея його думки: Україні потрібен двопалатний парламент. Одним з перших на цю заяву відреагував народний депутат Борис Беспалий: «Те, що двопалатність — відволікаючий маневр, зрозуміло, але не тільки відволікаючий! Кучмі потрібен парламент не стільки двопалатний, скільки кишеньковий...» (газета «День», № 193).

Тим часом глава держави під час «прямої лінії» в редакції газети «Факты» 5 листопада оприлюднив ще одне бачення майбутнього парламенту: **«І якщо під час свого першого ж голосування опісля президентських виборів ця більшість не проявить себе, то я наступного дня запропоную розпустити такий парламент. А щоб такого не сталося, з парламентською більшістю необхідно підписати відповідну угоду, а механізм його реалізації закріпити в Конституції. Тоді Верховна Рада зможе формувати уряд, здатний відповідати за ситуацію в країні. При цьому я не боюся, що втрачу частину повноважень. Ми надто багато втрачаємо часу на з'ясування відносин між законодавчою і виконавчою гілками влади»** (Підкреслення наше. — **Авт.**).

Власне, на той час уже був готовий і механізм реалізації далекосяжних планів: під час голосування у другому турі президентських виборів збирали підписи громадян України за проведення референдуму. Щоправда, 3 листопада Конституційний Суд України дещо ускладнив життя «любителів» тиску на депутатський корпус. За його рішенням, «притягнення до відповідальності» означає пред'явлення обвинувачення. А отже, слово згоди залишилося за Верховною Радою.

Однак це не завадило тодішньому основному «гравцеві» президентської команди, народному депутатові Олександру Волкову у день голосування назвати ще одну тему всенародного волевиявлення: «У Президента буде один вихід — звернутися до народу і шляхом референдуму вирішити: потрібний чи не потрібний такий парламент...» Саме так він відповів на запитання, чи будуть у Президента підстави для розпуску неефективної Верховної Ради («Сегодня», 16 листопада 1999 р.).

Не дивно, що закінчення року пройшло під знаком дискусії довкола референдуму. А вже 11 січня 2000 року Верховна Рада 309 голосами ухвалила закон про мораторій на проведення всеукраїнського і місцевого референдумів. Однак народним обранцям було не до радощів: у глави держави залишався ще один аргумент — право вето на прийнятий акт. Тим паче за що три тижні з моменту реєстрації першої ініціативної групи з Житомира — лише 24 грудня Печерський районний суд зобов'язав Центрвиборчком прийняти відповідне рішення — було зібрано 3 мільйони підписів.

Які запитання планували внести ініціатори референдуму до бюлетеня? Про можливість дострокового припинення повноважень парламенту, про формування двопалатного парламенту, про прийняття Конституції на всеукраїнському референдумі, про скасування депутатської недоторканності.

Лідер соціалістів Олександр Мороз, коментуючи житомирську ініціативу, висловив думку: «Перед тим, як виносити такі питання на референдум, треба ухвалити новий закон про всеукраїнський та місцевий референдуми» («Голос України», 15 січня 2000 року).

А Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко заявив на сесії, що проведення референдуму коштуватиме державі 80—100 мільйонів гривень (там же).

16 січня Президент України Леонід Кучма прийняв указ про проведення референдуму через 90 днів — 16 квітня. А 17 січня розпочалася «оксамитова революція-2» у парламенті. 1 лютого обрали нове керівництво парламенту. Головою ВР став Іван Плющ, Першим заступником — Віктор Медведчук, а заступником —Степан Гавриш. «Більшовики», без лівих, ухвалили закон, яким змінили порядок нумерації скликань парламенту. Це була «відповідь Чемберлену» на перше запитання референдуму.

Водночас конституційність президентського указу почав розглядати і КС. 30 березня судді винесли свій вердикт: указ відповідає Основному Закону. Як і чотири з шести запитань: про депутатську недоторканність, про двопалатний парламент, про право Президента розпускати парламент, якщо в місячний термін не буде сформовано парламентську більшість або народні обранці протягом трьох місяців не затвердять бюджет. Запитання: про недовіру ВР 14-го скликання і у зв'язку з цим доповнення до Конституції, про висловлення недовіри ВР на всеукраїнському референдумі дає підставу Президентові для розпуску ВР та про прийняття Конституції на референдумі КС визнав такими, що не відповідають Основному Законові.

Венеціанська комісія не тільки підтримала рішення Конституційного Суду, а й звернула увагу на те, що КС мав вирішити, чи є взагалі правові підстави для проведення референдумів на цій стадії імплементації Конституції. Окрім того, на думку «венеціанців», схвалення у загальних рисах положень, винесених на референдум, руйнує баланс повноважень між Президентом і парламентом («День», 4 квітня 2000 року).

І все-таки референдум відбувся. Бо, як сказав глава держави, він «відбудеться за будь-якої погоди». І дав очікувані результати: кожне з питань отримало понад 70 відсотків голосів громадян України. Як? То вже інше.

25. Замість епілогу

Відтоді минуло два роки. Верховна Рада третього скликання внести зміни до Основного Закону не захотіла. Конституційний Суд відхилив законопроект змін, підготовлений народними депутатами Олександром Морозом та Сергієм Головатим як такий, що змінює модель влади в Україні у бік парламентської республіки, а отже, суперечить Конституції.

Верховна Рада четвертого скликання щойно розпочала роботу, але більшість лідерів фракції сходяться на тому, що змінити Конституцію найближчим часом не вдасться. Сказали про це і Президент України Леонід Кучма, і Голова Верховної Ради Володимир Литвин.

І тоді постає запитання: навіщо було город городити у 2000 році? Щоб викинути на вітер майже 100 мільйонів гривень?

Володимир КОРОЛЮК.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

16 квітня 2000 року. Всеукраїнський референдум відбувся, але радості малувато.

(Продовження. Початок у №№ 71, 84, 94, 104, 115).

Кордон у центрі держави

Керівники Держкомкордону, професорсько-викладацький склад Національної академії Прикордонних військ України імені Б. Хмельницького провели зустрічі з батьками курсантів та слухачів вузу з нагоди десятого випуску. Крім цього, у поточному році навчальному закладу було вручено Бойовий прапор: за інтегрованим рейтингом «Софія Київська» академія посіла друге місце серед військових вищих закладів та увійшла в п'ятірку кращих навчальних закладів України із 384 вузів держави.

За десять років чотирма факультетами, центром підготовки і перепідготовки фахівців, спеціальним навчальним дивізіоном підготовлено і випущено понад 3,5 тисячі офіцерів для Прикордонних військ, МВС України, республік СНД — Грузії, Молдови, Таджикистану. Крім суто військової підготовки, офіцери вивчають право, мови сусідніх та інших держав світу, отримують навики управління сучасними технічними засобами тощо. Майбутніх офіцерів готують 21 доктор наук, 115 кандидатів наук.

На знімках: (**угорі перший ліворуч**) командир спеціального навчального дивізіону Олександр Луцький; Бойовий прапор, вручений академії; начальник управління СБУ у Хмельницькій області В'ячеслав Гордієнко та ректор академії Володимир Голінко (**вгорі праворуч**) часто зустрічаються не тільки в аудиторіях вузу, а й в повсякденному житті; заступник голови облдержадміністрації Антон Бугерко, голова Новоушицької райдержадміністрації Борис Кищук (**у центрі праворуч**) підтримують вуз не тільки своєю присутністю на урочистостях; мати четвертокурсника Дмитра Заня пані Людмила Зань (**праворуч**); на майдані Незалежності у Хмельницькому виступає ансамбль пісні і танцю Прикордонних військ України (у центрі внизу); перше офіцерське інтерв'ю пресі дає один з 82 випускників академії лейтенант Кащенко.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Фото автора.

КНИГА З АВТОГРАФОМ

«Кум королю» і «Голос»

Ось із якою пропозицією звернувся до письменницької братії Іван Гайдай з Херсона.

Відомий журналіст, письменник, автор чотирнадцяти книжок, він упродовж 25 років очолював колектив обласної газети «Наддніпровська правда». Сьогодні Іван Іванович — на заслуженому відпочинку, але продовжує працювати для читача. Нещодавно побачила світ нова збірка гуморесок «Кум королю». Під час зустрічі з власкором «Голосу України» Аллою Брусиловою майстер пера передав книжку у подарунок редакції з написом: «Талановитому журналістському колективу від вдячного читача».

— Хай би стало доброю традицією, коли б наші літератори передавали до «Голосу» примірники своїх творів — для бібліотеки «Книга з автографом».

—Читайте, думайте, — написав Іван Гайдай у передмові до читачів.

«У мене з вами один біль — доля України, доля її людей. Нехай щастить на все хороше, світле, радісне!»

Тож, шановні люди красного письменства, перший крок зроблено. «Голос» збирає під рубрикою «Книга з автографом» цвіт нації. І, звісно, бібліотеку.

На знімку: Іван Гайдай.

Життя сіамських близнюків під загрозою

У пологовому відділенні Кіровоградської обласної лікарні народилися сіамські близнюки.

Двоє дівчаток — Ганя і Таня — зрощені між собою частиною грудної клітки та живота. Всі органи немовлят функціонують нормально, але в них на двох одна печінка. Лікарі не можуть дати стовідсоткової гарантії, що немовлята виживуть.

Мати, дев'ятнадцятирічна кіровоградка, дала згоду на хірургічне втручання, аби роз'єднати близнюків. Така операція в нашій країні можлива лише в Києві, куди найближчими днями і буде доставлено дівчаток.

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

АКТУАЛЬНО

Ну що б, здавалося, слова...

Останнім часом дуже впадає в око надзвичайне й надмірне використання іншомовних слів в українській мові. Звичайно, за десять літ незалежності Україну відвідали й сьогодні відвідують мільйони іноземців. Так само мільйони наших співвітчизників дістали змогу побувати за кордоном. Безперечно, це позитивне й демократичне явище, яке взаємозбагачує культури, сприяє кращому порозумінню між народами, тіснішим контактам між людьми.

Але поговорімо сьогодні про лавину іноземних слів, яка сходить на нас з екранів телевізорів, зі сторінок газет, з радіопередач, з мережі Інтернету і навіть з вивісок та назв установ, крамниць, спортивних споруд, закладів громадського харчування тощо.

Не треба напружувати пам'ять, щоб назвати чотири-п'ять десятків найуживаніших слів. «Супермаркет», «менеджер», «шоп», «рейтинг», «лізинг», «демпінг», «холдинг», «маркетинг», «шоу» (найрізноманітніші — від «шок» до «поп»), «кілер», «спікер», «консьєрж», «мер», «електорат», «тур», «бакс» тощо.

Зазвичай ми не замислюємося, чи є в українській мові відповідники цих слів. Мало того, частенько вживаємо іншомовні слова, лише приблизно знаючи їх значення. Бо в час надтехнологій та надшвидкостей нам ніколи подивитися в словник. Скажіть, чи змогли б ви уявити, що Максим Тадейович Рильський, який дуже любив подорожувати і навіть придумав таке ліричне словосполучення «мандрівочка пахне», вжив би банальне «шоп-тур» чи ще який-небудь «паблік-тур»? Неможливо.

Є в українській мові слова, які і звучать красивіше, і точніше передають думку автора. Наприклад, українське слово «речник» найкращий відповідник «прес-секретареві» чи «прес-аташе».

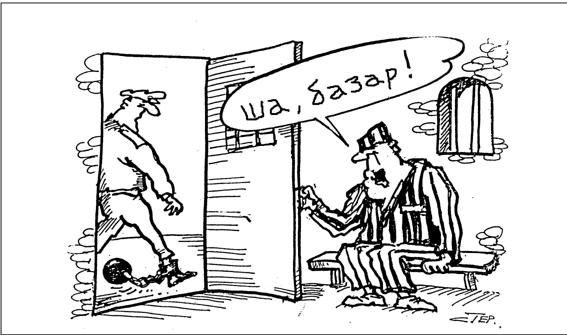
Звичайно, запозичення іншомовних слів — це об'єктивний і невідворотний процес. Нині в українській мові важко обійтися без таких слів, як «президент», «прем'єр», «віце-прем'єр» тощо. Ці слова так само, як «бутерброд», «сендвіч», «піца», «батон» та інші, міцно прижилися в нашій мові. А також, скажімо, слова іншомовного походження «соціалізм» та «комунізм». Понад сто років тому прийшли вони до нас і... залишились.

І ще один досить тривожний момент в мовному середовищі. Це широке використання кримінальної лексики в повсякденному спілкуванні. Скажіть, хто сьогодні не знає, що означають слова «чувак», «пахан», «хаза», «ксива», «перо», «ствол», «шухер», малина», «замочити», «забити стрєлку» та інші.

Безперечно, не можна навести порядок у користуванні мовою, вводячи заборони на ту чи іншу лексику, приймаючи навіть закони про мови чи видаючи відповідні декрети. Але коли редактори газет, телебачення та радіо вимогливіше та сумлінніше ставитимуться до мови, справи підуть набагато краще. І збудуться пророчі слова великого Кобзаря:

«Ну що б, здавалося, слова,
Слова та голос — більш нічого.
А серце б'ється — ожива,
Як їх почує...».

Наталя ДАВИЧ.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Не на пташиних правах живе на Харківщині курганський бройлер

Колишня птахофабрика «Курганська», а нині ВАТ «Курганський бройлер» — чудовий приклад того, як за допомогою виваженої інвестиційної політики можна розвивати вітчизняну економіку. Колись чи не найбільше у Союзі підприємство не один рік перебувало у повному занепаді, очікуючи так званих кращих часів. Однак замість молочних рік і кисільних берегів птахофабрика набувала тільки мільйонних боргів. Світло в кінці тунелю з'явилося лише після приходу в невеличке українське село П'ятигорське данського інвестора.

Не дивина, що до місцевої «цікавинки», тепер уже добре знаної і в Україні, тобто до курганського бройлера, у селі П'ятигорське Балаклійського району ставлення особливе. Хоча й кажуть, що «курка — не птиця», «бройлерське» плем'я оточене тут особливою увагою й піклуванням. Фабрика нині не тільки смачно годує численні райони України, найближчих наших сусідів, а й стала найбільшим платником податків в області, забезпечила стабільний добробут кільком сотням її трударів.

... Зголодніти на «Курганському бройлері» птиці дуже важко: ледь «запідозрить» комп'ютер, що в неї їжі обмаль, тут-таки, наче з рогу достатку, — нова порція. Та не просто пшоно, а збалансований за 43 позиціями корм, різний для кожного із чотирьох умовних етапів розвитку курчати. У меню — тільки натуральні інгредієнти: вирощена на родючих українських землях соя, кукурудза, пшениця, вітчизняне або зарубіжне рибне борошно. І обов'язково — ферменти, амінокислоти, вітаміни, такі потрібні підростаючому пташиному поколінню. От і виходить, що без якоїсь генної інженерії (цього «Курганський бройлер» ніколи не практикував) 39—42-денне курча важить 2000—2150 грамів. Хочете — вірте, хочете — ні, але вихід курганської продукції перевищує загальноприйняті норми відсотків на шість і становить 72%.

З гастрономічного погляду «інвестиційне» курча значно вгодованіше за звичайну курку. При цьому витрати кормів на один кілограм вирощеної ваги — 1,9 кг. Це удвоє менше, ніж витрачають на кілограм свинини, і у 5,5 разу менше, ніж на кілограм яловичини. Отже, бройлери не тільки самі гарно живуть, а й своїм господарям забезпечують процвітаюче існування. Хіба не приклад для наслідування сільгоспвиробникам, заклопотаним проблемою кормів?

Майже шість років не вирощували птицю на птахофабриці «Курганська», де через безгрошів'я забули, як і курчата пищать. Підприємство, що входило до трійки найпотужніших птахофабрик України й до десятки найбільших у колишньому Союзі, примудрилося наробити боргів на суму майже у 7 млн. у. о. Новому колективу, сформованому на його базі, довелося по окремих ланках відновлювати втрачене. На гроші данських інвесторів ВАТ «Курганський бройлер» придбало німецьке обладнання, реконструювало приміщення, довівши технологію вирощування курчат до світових стандартів.

Уже чотири бригади птахівників працюють тут на новому обладнанні і лише дві — на старому. Із 72 пташників запущено у виробництво 45. Процес вирощування курчат максимально автоматизовано, наполовину знижено ручне навантаження на обслуговуючий персонал у забійному цеху. Нова голландська лінія розрахована на 3 тисячі голів за годину. Дев'ять новісіньких тракторів, автомобілі для перевезення птиці і комбікормів, спеціальна техніка для прибирання посліду — от скільки всього сьогодні на службі в курганських курчат. Тож і живуть вони—не тужать в умовах простотаки курортних: крізь скляні двері пташника, куди без потреби навіть птахівниця не заходить, можна побачити майже стерильну чистоту бройлерського «дому», в якому автоматично підтримують належну температуру, вологість і освітлення.

— Три «К» потрібні для вирощування повноцінного бройлера, — пояснює директор ВАТ «Курганський бройлер» Сергій Василенко, — корм, клімат і крос. Останній саме і є «шифром» для отримання двокілограмових тушок. Ми вирощуємо породи курей, нові для України. Такі курчата генетично здатні бути виробниками м'яса, високопродуктивні кроси м'ясних порід містять у собі енергію інтенсивного росту. Протягом шести тижнів таке породисте курча збільшує свою вагу у 60—61 раз! Диво-яйця високопродуктивного кросу «Арбер-Айкрес» ми привозимо з Угорщини, а інкубуємо тут. Потужність цеху-квочки — 987000 штук на місяць. Плановий показник виведення при цьому — 75%. Максимальна кількість одночасної посадки на всіх площах — один мільйон сто тридцять чотири тисячі. Усе це робить продукцію «Курганського бройлера» конкурентоспроможною.

Підтверджують сказане і реалізатори. Ексклюзивне право на продаж курганського бройлера отримало підприємство «Співдружність», котре має мережу компаній в Україні, Росії та Білорусі. Шлях від яєчної шкаралупи до заморожування тушки курганське курча проходить, не залишаючи межі птахоферми. Тому споживачі отримують високоякісну продукцію, на яку цілком можна ставити знак «Зроблено в Україні».

Замовлень на «юного богатиря» із села П'ятигорське — не бракує. Продукцію курганських птахівників не раз демонстровано на виставках у Харкові та Києві. А на «Агро-2002» курганського бройлера, кажуть, сам Президент України помітив. Тепер оце, під час найближчого візиту до Харкова, за наявною інформацією, хоче особисто ознайомитися, так би мовити, з передовим підприємством капіталістичної праці.

Інесса ТИХА.

Харківська область.

Чесність перед людьми коштує більше,

З ДОСЬЄ РЕДАКЦІЇ

Петро Тимофійович Тронько — державний і громадський діяч, історик, академік НАН, Герой України. Народився 12 липня 1915 року в селі Заброди на Харківщині. Учасник II світової війни. Закінчив Київський університет і Московську академію суспільних наук. Був на комсомольській і партійній роботі. У 1961—1978 роках — заступник голови Ради Міністрів України.

Його перу належить понад 600 наукових праць, більшість яких присвячена історичному краєзнавству, проблемам охорони пам'яток історії та культури. Нагороджений багатьма орденами радянської епохи та часів незалежності. Зокрема, почесною відзнакою Президента України. Був депутатом Верховної Ради України дев'ятьох скликань, головою Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Нині очолює Всеукраїнську спілку краєзнавців, Головну редколегію «Історії міст і сіл України», раду Харківського земляцтва.

Академік Петро Тронько дуже здивувався, що редакція згадала про нього в «некруглий ювілей». І що взагалі згадала — про нього: колишнього партійного і радянського діяча. Він навіть припустив, що в газети й автора можуть бути неприємності у зв'язку з такою цікавістю. З цього і почалася наша розмова в маленькому, але затишному кабінеті Петра Тимофійовича в Інституті історії України, де він продовжує плідно працювати, незважаючи на круглі і некруглі ювілеї.

— Петре Тимофійовичу, ви згадали про минулу діяльність. Скажіть, вам важко було сприйняти нову добу, нову історію — незалежну Україну?

— Нову історію — зовсім неважко. Я всім серцем привітав настання цієї епохи. Адже незалежність — це найдорожче надбання нації. Я не сприймаю інше: злиденне життя більшості людей і неймовірне багатство «жменьки», яка збагатилася не завдяки власній праці, а за наш з вами рахунок. Я не сприймаю нехтування вихованням молодого покоління. Хоч би що казали про радянські часи, але тоді молодь не кидали напризволяще. Мені не подобається, що духовні цінності підмінюються матеріальними, що надто повільно ми розбудовуємо незалежну Україну.

— Ви в душі залишилися комуністом?

— Справа не в тому, ким ти є: комуністом чи націоналістом. Вважаю, що найголовніша характеристика людини — те, як вона служить своєму народові. Я намагався чесно служити людям, нації, з товщі якої вийшов. Я не знаю, чи задовольнила вас така відповідь. Можу її розширити. Мені не подобається, коли кидають каменем у світлу пам'ять людей, яких я дуже поважаю. Володимира Щербицького, Олександра Ляшка чи інших, хто дуже багато зробив для України. А тепер їх очорнюють. Особливо прикро, коли це роблять перевертні. До речі, такі люди, як Володимир Васильович, не дбали про збагачення власних кишень. Я знаю, як живе його вдова. І я сам нічого не надбав: ні маєтків, ні розкішних віл, ні солідних банківських рахунків. Мій дід був приймак і нічого не мав. І я нічого не маю. І мені це не болить. Навпаки, я пишаюся, що нічого ні в кого не вкрав...

— Добре. Давайте залишимо ваше минуле. Чим ви займаєтеся сьогодні?

— Історичною наукою, історичним краєзнавством. Власне, тим, чим і займався раніше. Свого часу ми видали 26 томів із серії «Міста і села України». Це новий напрям історіографії. Він повертав нас до першовитоків, до джерел. Останній том вийшов 1976 року. Як бачите, минуло вже 26 років. Час знову повернутися до цієї роботи. І ми плануємо перевидати цю серію на основі нових архівних документів. Це займе приблизно десять років: в Україні понад 30 тисяч міст і сіл. Ми повинні знати їхню історію, історію свого народу, свого роду...

— До речі, до якого коліна ви знаєте свій родовід?

— До шостого. Інформацію здебільшого черпаю з церковних архівів: там я викопав дуже цікаві дані про своїх предків. Пропоную всім, хто небайдужий до власного коріння, наслідувати мій приклад. Не важливо — ви фахівець-історик чи просто хлібороб: генеалогічне древо повинно бути небайдуже кожному.

— Як відомо, ви голова Фонду з відтворення найвидатніших історичних пам'яток України. Як ви ставитеся до дискусій про неможливість і непотрібність «другого народження» втрачених реліквій? Адже неможливо повторити оригінали.

— Я так не вважаю. Це злочин — махнути рукою на Хортицю, наприклад, чи Батурин, Чигирин — всього 56 об'єктів у переліку найвидатніших пам'яток, якими опікується наш фонд імені Олеся Гончара. Знаю, що такі самі переконання і у видатного краєзнавця, архітектора Олеся Панасовича Силіна, і у співголови фонду Віктора Андрійовича Ющенка. До речі, в цій справі він дуже великий ентузіаст. Ми першими зібрали й передали понад два мільйони гривень на відтворення Михайлівського Золотоверхого та Успенського соборів. Це, звичайно, невелика сума, але варто було почати. Я взагалі вважаю цю справу всенародною. От якби кожен вніс свою частку, хоч маленьку. А то, знаєте, у нас багато хто може виголосити промову про відтворення пам'яток, а конкретно...

■ ■ ■

Це злочин — махнути рукою на Хортицю, наприклад, чи Батурин, Чигирин — всього 56 об'єктів у переліку найвидатніших пам'яток, якими опікується наш фонд імені Олеся Гончара.

■

— Конкретно взагалі відбуваються жахливі речі. Наприклад, у Трахтемирові — святому козацькому місці. Нині там приватна територія новоявленого українського багача, яких ви так не любите. Як ви ставитеся до такого «вшанування» історичної пам'ятки?

— Як і належить ставитися людині, у якої болить душа за наругу над історією. Трахтемирів має бути державним заповідником, а не приватною територією газових магнатів. Зрештою, це ж не газова труба.

— А як вам нововведення в центрі столиці? Не болить душа за понівечене історичне обличчя Хрещатика і майдану Незалежності?

— Києву понад дві тисячі років. І не треба псувати його обличчя. Хай це буде на совісті «перебудовників».

— А совість захисників пам'яток хай мовчить?

— Ні, ми не мовчимо і мовчати не будемо. Це ж варварство — жахливим кічем руйнувати роботу архітектора Власова, за яким відбудовува-

Два крила одеського Ікара:

На початку минулого століття про Сергія Уточкіна знали майже всі. На початку нинішнього про нього майже всі не знають: доля часто буває несправедливою до своїх найбільших улюбленців. Готуючи цей матеріал, я запитала знайому, в якої дівоче прізвище таке саме, як у Сергія Ісайовича, — чи не родичка вона знаменитого Уточкіна? Вона гордовито, але трохи здивовано відповіла: «Так, а звідки ви знаєте мого троюрідного брата? Адже він не український журналіст. Хоча правильно, він про Байконур книжку написав...»

Сергій Уточкін не дожив до космічних часів — він би не на папері проклав борозну, а на орбіті. Він би політів, перемігши і земні, і небесні бар'єри... Але про космічні крила тоді лише мріяли найбільші фантасти. А поки що на початку XX століття переліт Петербург—Москва за значущістю дорівнював виходу в космос.

І все-таки плутанина з однофамільцями не така кумедна, як здалася мені на перший погляд. Бо за цим казусом з «байконурівською знаменитістю» майже фатальна символіка: журналістика зіграла в житті «академіка спорту» вирішальну «двокрилу» роль. Вона підштовхнула його до злету і вона зіштовхнула його з орбіт. Мабуть, Уточкін сам відчував на собі «земне тяжіння» пера, бо якось навіть сказав: коли вже не зможу літати, візьмусь за перо і почну конкурувати з журналістами. Бережіться тоді... Сам він вберегтися від «розбійників пера» не зумів.

Спочатку репортери захоплено «тиражували» славу велосипедиста і мотогонщика, яхтсмена й автомобіліста, авіатора і планериста, конструктора літальних апаратів і... Одне слово, «академіка спорту», «одеського Ікара», «піонера повітроплавання» Сергія Уточкіна. «Якщо в Одесі є два популярні імені, то це ім'я на бронзового Дюка... і Сергія Уточкіна, — писав Олександр Купрін. — З багатьох бачених мною людей він найяскравіша за оригінальністю і душевним розмахом постать». А Юрій Нагібін згадував: «Хоч яким би спортом займався Уточкін, він майже не зазнавав поразок... Відвага і широта характеру, невтомна спрагліть відкриттів, готовність до ризику, багатогранність таланту, безкорисливість і мужність — ось витоки його легендарних перемог... Польоти Уточкіна — а їх демонстрували в десятках міст Росії і за кордоном — на біплані «Фарман», аероплані власної конструкції, моноплані «Блеріо» завжди були блискучі і феєричні, хоча і завершувалися інколи аварією, травмою, тяжким пораненням. Він не здавався, не відступав. Він знову злітав у піднебесся, до своєї казкової мрії, котра щосекунди могла обернутися смертельною дійсністю... Він був не просто спортсменом. Він був першовідкривачем... І те, що комусь видавалося лихацтвом, дивакуватістю чемпіона і рекордсмена, насправді було істинним провидінням можливостей техніки, що зароджувалася...»

До картини-характеристики з-під пера Нагібіна можна додати ще кілька мазків. Сергій Уточкін, це яскраво-руде одеське диво, людина-легенда, своїм прикладом, притягальною силою духу запалив цілий небосхил «зірок»: він надихнув на мрію про небо Сергія Корольова, Олександра Микуліна, Миколу Полікарпова, Сергія Іл
юшина, Володимира Климова, Павла Сухого, Олександра Жукова. Якби навіть нічого більшого Уточкін не здійснив, поява цієї плеяди «батьків авіабудування» вже була б зарахована на його небесний «поточний рахунок».

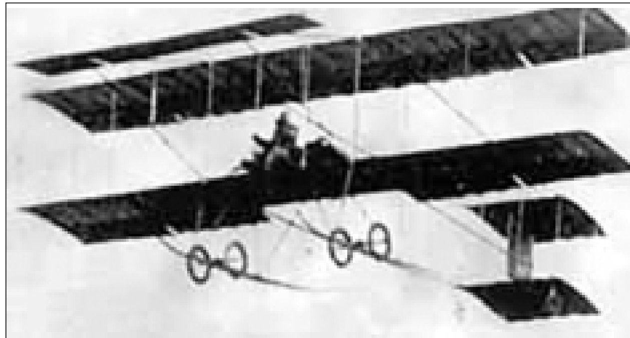
Сьогодні важко повірити, маючи під боком Бориспіль і Жуляни, що Київ уперше побачив аероплан у своєму небі після Одеси. У квітневі дні 1910 року Уточкін розпочав демонструвати польоти в містах, населення яких ще ніколи не зустрічалося з рукотворним небесним дивом. Свідки розповідали, що від такого хвилюючого видовища кияни довго не могли опам'ятатися. А Київське товариство повітроплавання нагородило одесита срібною медаллю — за популяризацію авіації. Та хіба могло срібло чи золото перевершити найвищу нагороду, яку відчував пілот, — неймовірну насолоду від зустрічі з небом. Сергій Уточкін справді майстерно володів пером, коли зумів так передати: «Нарешті!!! Земля, мій ворог, уже в десяти саженях піді мною. Я у владних обіймах нового друга — нічим він мені не загрожує... І я несусь, піднімаючись вище і вище...»

До кінця 1910 року авіатор провів в «обіймах нового друга» вже майже 60 годин, подолав у повітряній магістралі 3500 верст. А перед новим роком журнальні хроніки передали: «Коли звертались до літаючої людини по допомогу, він віддавав усе, що мав. Усе, що міг придбати Уточкін, часто вміщається в жилетній кишені, і «щасливець» знову споруджує аероплан...»

Після короткого наземного відпочинку одесит вирушив підкорити єгипетське небо. І ось «Аероплан над пірамідою Хеопса! Тьма століть віддаляє ці два великі творіння людства», — захоплено писали газети світу. А трохи пізніше одеського Ікара вітає небо Прибалтики — і знову тріумфальні звіти репортерів: «Літає Уточкін у повітрі вільно...» Герой газетних сторінок вільно літав не лише в повітрі — африканському, європейському, а й легко перетинав кордони світового інформаційного простору.

І раптом катастрофа. Спочатку авіа: падіння під Новгородом завдало Уточкіну тілесних мук. Потім тяжко заболіла душа... Коли Сергій Ісайович став знаменитістю, у нього з'явилося сотні знайомих і у світських салонах, і в робітничих майстернях. Найповажніші пани, наче запобігливі лакеї, виборювали один в одного право потиснути йому руку, а потім розповідати про це «у світі». Сергій щодня одержував десятки запрошень від шанувальників його спортивного таланту. Навіть принц Ольденбурзький і абісінський посол Дамто вшанували захопленням одеського Майстра. Та коли сталася життєва катастрофа, навколо нього почав ширитися вакуум. Спочатку залишила кохана дружина. Потім фінансова скрута — «жилетна кишеня» не могла потягти будівництво нового аероплану. Уточкін звик щедро віддавати. Життя змусило його перетворитися на прохача. Причин для душевного надлому — більш, ніж може витримати повітряна стеля...

Шанувальники перетворювалися на недоброзичливців. Компліменти підмінювалися насмішками. А завжди прихильне перо журналістів — на отруйне жало. І — жорстокий удар об землю. Численні проекти зависали в повітрі. Крила ламалися об безгро-

ніж найдорожчі маєтки

Відкриття музею Олеся Гончара в с. Суха Кобеляцького району на Полтавщині.

ли Хрещатик. Мені це особливо боляче, адже я разом з Тичиною брав участь у відбудові центральної вулиці столиці. Там працювало стільки дівчат, жінок: напівголодних, напівроздягнених. Вони підняли з руїн Хрещатик для того, щоб тепер його зруйнувати? І взагалі, подивіться, що коїться. У заповідних зонах ліплять гаражі. Як може міське товариство охорони пам'яток історії та культури давати на це дозвіл!

* * *

Ми готові бити на сполох, аби нащадкам залишити історію, а не жахливу потвору. Ще одне наше завдання —зберегти Музей просто неба.

— Мабуть, треба всім миром охороняти Київ від таких охоронників?

— Ми готові бити на сполох, аби нащадкам залишити історію, а не жахливу потвору. Ще одне наше завдання —зберегти Музей просто неба. Це моя гордість і мій біль. Адже це була моя ідея — відтворити Україну на одній території, і тепер прикро, що пропадають унікальні експонати. Там є хата, їй 500 років. Протікає дах. Якщо вона зруйнується, ми втратимо частку своєї душі, ми втратимо навіть більше. Бо на пальцях не виховаєш дітей і онуків. Тільки на пам'яті, на історії, на конкретних експонатах. Такі музеї треба створювати в кожній області. Вірю, що прийнята державна програма «Розвиток краєзнавства» (на десять років) допоможе вирішити цю проблему. Вірю в те, що ця програма допоможе відтворити найдорожчу, вважаю, реліквію: острів козацького лицарства — Хортицю.

— Ви сказали, що знаєте свій родовід до шостого коліна. А скільки колін вже пішло від вас?

— Четверте. Два роки тому народилося мале Троньченя.

— Ви часто буваєте у рідному селі?

— Намагаюся їздити щороку. Крім зрозумілого потягу до рідної землі, у мене там багато громадських справ. Адже я голова ради Харківського товариства. Мрію ще дуже багато зробити для своєї батьківщини.

— Бажаю вам успіхів. Сподіваюсь, ви розповісте про них, коли вже будемо святкувати круглий ювілей.

— Тоді чекаю на зустріч.

Розмову вела Людмила КОХАНЕЦЬ.
Фото з архіву П.Тронька.

злет і падіння

шів'я. Уточкін попросив відомого капіталіста Бродського про зустріч. Той люб'язно погодився. Але коли почув, що потрібно викласти власні гроші на чужий проект, закричав на гостя: «Ви божевільний, мій милий. Мені й так мало не щомісяця пропонують черговий вічний двигун, намагаючись виманити гроші... Я думав, ви солідна, серйозна людина, а ви туди саме...». Бродський довго не міг заспокоїтися і скаржився секретареві: Уточкін або авантюрист, або божевільний. Слова цукрозаводчика підслухав нудьгуючий репортер «Біржових відомостей». Сенсація! Відкинувши зайву «воду», кореспондент квапливо передав до редакції потрясну новину —Уточкін збожеволів. Потім цю сенсацію опублікували десятки видань, пережовуючи зі смаком усі деталі «душевної хвороби». Сергій довго не міг зрозуміти, чому співрозмовники, криво посміхаючись, демонстративно турбуються його самопочуттям. Йому показали газети. Він махнув рукою і продовжував оббивати пороги. Аж доки не потрапив за поріг ... психлікарні. Після того, як у відчаї від безрезультатного «літання» колом кинувся до Зимового палацу з вимогою негайної аудієнції у царя. Хіба могли після такого зухвальства помилитися у діагнозі?

— Знаєте, — гірко зізнався лікареві дивний пацієнт, — може, я справді ненормальний. Коли всі вважають тебе божевільним, немає роботи, друзі покинули, можна з'їхати з розуму.

Визволившись через кілька місяців з нагляду психіатрів, Уточкін намагався знову прокласти собі дорогу в небо. Але за життя більше йому не судилося пізнати повітряних обіймів. Зате він сповна відчув ворожість землі. В останній день 1916 року сорокалітній одеський Ікар розпрощався з цим грішним світом — запалення легень перекреслило його земний шлях. І тільки після смерті його душа знову пізнала тріумф польоту, знову розчинилася в небесах.

Радянські дослідники життя Сергія Уточкіна причини трагічної історії пояснювали ідеологією: він жив у царській Росії — ось і все пояснення. А насправді все страшніше і трагічніше. Драма ікарів не прив'язана до класово ворожих ідеологій. Вона вічна. І в цьому — найбільша несправедливість життя. Бо будьмо відверті: а як у наш час, чи в радянський, поставилися б до людини, яка вимагає негайної аудієнції у Президента або Генсека? Що сказали б про людину, яка, заробляючи величезні гроші, стала злиднем? Куди відправили б людину, що рветься до ризику добровільно? Назва психлікарень у царській Росії, СРСР чи незалежній Україні не має принципового значення...

... Він був героєм не одного покоління. Не одне покоління про нього забуло. І в першому, і в другому випадках це великою мірою на совісті журналістів.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Пам'ятник «Кумиру Одеси, повітроплавцю і мрійнику» Сергію Уточкіну на Дерибасівській в Одесі.

До 59-ї річниці Курської битви

Курська битва, що почалася 5 липня 1943 року і тривала до кінця серпня, була не тільки однією з найголовніших військових баталій другої світової війни, а й стала прологом визволення України від німецько-фашистських загарбників. Вороже командування надзвичайно ретельно, здавалося, спланувало операцію «Цитадель», поставивши мету знищити радянські війська на так званому Курському виступі й кинувши туди величезні сили — до 70 відсотків танкових дивізій та 65 відсотків бойових літаків, що було задіяно на Східному фронті. Однак радянська розвідка заздалегідь дізналася про плани супротивника, а командуванням наших військ було розроблено зустрічну операцію «Кутузов», яку вдалося успішно реалізувати. Активні дії німців почалися 5 липня із запізненням десь на три години порівняно з плановим терміном. Причиною запізнення був випереджальний удар радянської артилерії по фашистських позиціях. Його ідея належала Г. Жукову. Як результат — армія генерала Моделя, що мала першою розпочати наступ, зазнала невідновних втрат, і її повноцінне використання стало неможливе. Тож уже на самому початку битви події відхилилися від плану «Цитадель». А після запеклого танкового бою під Прохорівкою 12 липня, в якому з обох сторін узяло участь понад 1200 танків і самохідних гармат, сили фашистів виснажилися, і планований ними наступ почав захлинатися. Невдовзі радянські війська перейшли у контрнаступ, результатом якого було визволення східних районів України. Кінцевою датою Курської битви вважається 28 серпня — день визволення Харкова. Перемогою під Курськом і виходом радянських військ до Дніпра завершився докорінний перелом у ході всієї другої світової війни.

Учасники титанічної битви під Курськом, воїни-герої — наші дідусі й батьки — де ви? Що ми, нащадки, знаємо про долі тих, хто захищав нас, малолітніх і ще не народжених, хто зберіг для нас оці землю і небо?

Як Семен Сумарюк «провину спокутував»...

У 1943 році йому було 25, у званні лейтенанта артилерії він командував батареєю. А воював з перших днів Великої Вітчизняної. 18 червня здав останній іспит в Астраханському військовому училищі, 20-го — одержав перше офіцерське звання. Ще через два дні — проклята війна. З єлецького розподільника потрапив під Тулу, до Кашири, будував протитанкові споруди, боронив шляхи на Москву. Потім воював на Південно-Західному фронті. І ось — Курська дуга. До того ж не десь там на віддаленому фланзі, а у самому пеклі — під Прохорівкою...

— Нас, артилеристів 5-ї Гвардійської армії генерал-лейтенанта Жадова, перевели туди, разом з 5-ю Гвардійською танковою армією генерал-лейтенанта Ротмістрова, щоб посилити війська Воронезького фронту. Знали, певно, що саме там має відбутися битва, якої ні до того, ні опісля не знала історія Великої Вітчизняної війни. Жадов замінив наші «сорокап'ятки» важкою артилерією 72 калібру. Організував протитанкову оборону... То дуже добре, що наша розвідка дізналася про плани гітлерівців, а Жуков організував артилерійську підготовку, щоб їх зірвати. Ворожі атаки не тільки почалися із запізненням — вони втратили перспективу. Хоча їх вели відчайдушно, величезними силами. Досі не можу забути оті дні й ночі — у вогні й диму, у гуркоті й криках. Воістину йшли бої не на життя, а на смерть. Багато хто не витримував психічного навантаження, смерті своїх товаришів, підлеглих. У одного полковника, прізвища не пам'ятаю, загинуло одразу 14 батарей. Офіцер втратив розум. Його бачили, як блукав геть роздягнений поміж трупами. Силоміць відвезли до госпіталю. Подумати тільки (вже потім я десь вичитав), у двобої зійшлися з обох сторін понад чотири мільйони бійців, тисячі танків, гармат, літаків! Наша батарея, звичайно, виконувала своє конкретне, як і сотні інших підрозділів, завдання — громила ворога на своїй ділянці фронту. За гарматними залпами, розривами ворожих снарядів я не чув власного голосу, яким віддавав команди, але артилеристи чули. Не рахували, скільки знищили гітлерівців та їхньої техніки. Мабуть, чимало. Бо, як пізніше дізнався, я був представлений до нагородження орденом Червоної Зірки та підвищення в офіцерському званні... Щоправда, ні першого, ні другого не одержав. Адже «спокутував провину»...

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

А «провиною» Семена Лукича Сумарюка тільки й було те, що «не там» народився. Його батько Лука Кузьмич Сумарюк, білорус за походженням, ще в часи громадянської війни осів на Буковині, оженився. Мати, Домініка Михайлівна, викладала в гімназії іноземні мови: французьку, англійську, німецьку. Батьки дали дітям непогану освіту. Тільки одного не передбачили: передання Північної Буковини Радянському Союзові 28 червня 1940 року. Шанована працьовита сім'я перетворилася на сім'ю «ворогів народу», «чужий елемент». А, відповідно, члени її придбали наліпку з літерою «Р» на одягові і не за власною волею переїхали під Астрахань, до згубного місця під назвою Капустин Яр — випробовувати долю репресованих.

— Вивезли нас туди восени, теплого одягу, особистих речей брати не дозволили. Видали дві сокири і пилку, сказали: «Будуйтеся». Годували самою рибою, хліба не було. Люди пухли з голоду. Сестру Василину застрелив місцевий начальник з НКВС — облила нахабу окропом, коли той вкотре попхався з приланнями. Брата Михайла розстріляли теж. Сім'я гинула. Астраханський воєнком Давидов запросив мою матір викладати дочкам французьку — завдяки цьому ми не померли від голоду. А потім якось спитав мене: «Жити хочеш? Іди у військове училище, бо пропадеш». Не без його допомоги й потрапив туди на навчання...

На фронті тавро репресованого зникло, здавалось би, назавжди. Дисципліна, воїнське братерство, спільна ненависть до смертельного ворога, відповідальність і самопожертва — от що цінувалося на передовій. Семен Сумарюк був, що називається, у своїй стихії — рівний серед рівних, воїн серед воїнів. Під Курськом довелося бачити легендарних воєначальників: Жукова, Рокоссовського, Ватутіна, Конєва, Василевського... Зустрічав і Хрущова.

— Я його бачив, як вас тепер, — посміхається Семен Лукич. — Генерал Ватутін про нього казав: «Я його ненавиджу, але... люблю! Якщо чогось дістати треба чи питання розв'язати — без нього не вдасться. Політик!»

Дисципліна у Жукова залізна була — інакше не можна. А у ставці в нього ікони стояли — я сам бачив. На фронті багато віруючих було. Кажуть, особливий відділ спочатку намагався втручатися, та Жуков заборонив ікони забирати — «солдатові без захисту не можна».

Саме під історичною Прохорівкою Семен Лукич отримав важке поранення і контузію. Спочатку повертали його до життя в госпіталі у Білгороді, потім — у звільненому Харкові.

— Дев'ять місяців я взагалі не розмовляв, лише поступово приходив до тями. І от якось, уявіть собі, викликає мене головлікарка Сауленко: «А ти знаєш, що з рідним братом ви один проти одного воювали?». Мій брат Дмитро оженився і осів у Південній Буковині, яка залишилася в Румунії. От і воював на румунському боці, був поранений, потрапив у полон під Херсоном, лежав у тому ж харківському госпіталі. Вона за прізвищем та ім'ям по батькові здогадалася, що ми — брати. Дмитро був інженер залізничних військ. Після лікування його послали до Барнаула на шахту, де він за місяць чомусь потрапив під розстріл. Це ми вже потім дізналися, коли з Румунії приїжджала вдова з двома дітьми.

А мене тоді одразу всіх пільг позбавили і просто з госпіталю перевели назад до Астрахані, в той самий Капустин Яр. Лише в квітні 1945 прийшло звільнення. Дозволили повернутися на Буковину.

Поселився Семен Сумарюк в селі Банилів Підгірний Сторожинецького району, екстерном здав іспити в педучилищі і пішов материною стежкою: почав викладацьку роботу. Оженився, придбав будинок. Народилася дочка Надія. Вчителював до 1954 року, коли навалилося нове розпорядження: репресованих до роботи у школі не допускати!

— Після цього я технікою займався. Халтурив, як тепер кажуть. У мене другий фах — військовий технік. Машини ремонтував, колгоспну техніку. Знову життя потроху налагодилося. Та не судилося, видно, бути щасливим. Дружина з дочкою, зятем і онукою поїхали до Полтави, у гості, і на залізничному переїзді потрапили в катастрофу, всі загинули...

Сталося це вже після того, як переїхали усією сім'єю на Одещину, де у Біляївському районі, в селі Василівка, мешкав фронтовий друг Віктор Коломійчук. Вдвох знаходив у роботі: ремонтував, заправляв пальним техніку, сторожував. Та знову спіткала біда: на одеському вокзалі потрапив під електрокару, непритомний опинився в лікарні. Гроші, документи — все пропало. На милицях повернувся до Василівки. Переніс інсульт. А потім осиротів востаннє — поховав друга, Віктора Коломійчука. Як йому, інвалідові, далі бути?

Панотець Геннадій з Храму святих Петра і Павла, що у Василівці, порадив Семену Лукичу їхати до Одеси, в Свято-Пантелеймонівський дім милосердя, — там дадуть притулок. Тут уже кілька років і живе Семен Лукич Сумарюк. 1 липня йому виповнилося 84 роки. А він, незважаючи на вік, каліцтво, немилосердну долю, що все життя переслідувала його, навдивовижу гарний. Про таких людей кажуть — «породу видно». Точні, виразні жести, пластичні, «розумні» руки, твердий, проникливий погляд. І цупка пам'ять.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

На знімку: Семен Лукич Сумарюк.

Під Прохорівкою пішла броня на броню

Траплялися на шляху і «тигри», і «пантери», і «фердинанди». Але наша сталь та міць вогню трощили весь цей гітлерівський звіринець.

Запам'ятався Данилу Кириченку третій день бою. Ближче до полудня закінчився боєкомплект, а ворог все напирає та напирає. Відступати — собі дорожче. Потрапиш до лап загону — шукай вітра в полі. І тоді командир кричить: «Гармату козирком назад і — на таран!». Не одній ворожій машині переламали вони ребра, але й самим дісталося — залишали рідну «тридцятьчетвірку», вже охоплену жадібними язиками полум'я.

Історія пам'ятає, чим закінчилося те небачене зіткнення броні та моторів. А Данило Петрович і поготів. Тоді його майстерність, героїзм і тактику ближнього бою помітило й командування. Серед небагатьох спеців зняли з передової та й відправили на випробний танкодром, розташований під Москвою. Почалося інше життя. Обкатував серійні зразки бойових машин, випробовував на Т-34 нові вузли та агрегати, давав путівку в життя іншим зразкам зброї. Одне слово, служив як треба: генерали і конструктори не соромилися радитися з Кириченком про «дрібнички», які їх зацікавили. Доводилося сержанту виїжджати до Польщі та Німеччини, де ворог залишив багато техніки. Треба було вибрати кращі зразки, щоб використовувати їх під час підготовки наших артилеристів.

А в червні сорок п'ятого Кириченку довелося брати участь у Параді Перемоги. Начистили до блиску хлопці свою «тридцятьчетвірку», місяць готувалися до урочистого маршу. Багато що там залежало від механіка.

— Командиру що: долоню до чола та й їж очима Мавзолей. А мені дистанцію між машинами тримати треба, щоб тютілька в тютільку, — зізнався мені Данило Петрович, — відстань тоді я чітко витримав, але пам'ятаю все, немов у тумані. Сталіна так і не побачив. А ось генерали після урочистого маршу до нас підходили — вітали, кожному вручили продуктовий набір, де були й «наркомівські», але не сто грамів — більше.

У сорок шостому до частини приїхали «покупці» з танкового заводу, запропонували Данилу цікаву роботу на випробному полігоні, пообіцяли офіцерську платню, форму, квартиру в місті. Нині, з висоти прожитих років, у хвилини відвертості, Данило Петрович зізнається своїй дружині Ользі Прокопівні: дав тоді маху. Мабуть, по-іншому склалася б його доля. Але і не шкодує про те, що тридцять років життя віддав рідному колгоспу в селі Зайцеве Артемівського району. Називався він тоді ім. Карла Маркса. Тут він зустрів свою половину, тут звили родинне гніздечко, у ньому і донині живуть. Виховали двох дітей, пестили онуків. Працював він трактористом, бригадиром, завгаром, механіком, знає кожний клаптик колгоспної землі, орав її вздовж і впоперек, сіяв та збирав. І дуже прикро тепер йому, що частина тих родючих чорноземів поросла бур'янами. Та такими, як він висловився, «що й сокирою не вирубаєш».

Коли я обережно торкнувся делікатної для фронтовика теми про нагороди, не збентежився старий:

— І хоча чотири рази горів і було поранено, повернувся додому лише з медаллю «За перемогу над Німеччиною». Спасибі нашому Президентові, минулого року нагородив мене орденом «За мужність». Тепер би ще й пенсію збільшили, дуже вже вона у нас, фронтовиків, маленька. А на 82 році життя уже сил не вистачає отримувати приварок з городу та підсобного господарства...

Валерій ПАСІЧНИК.

Артемівськ
Донецької області.

ОГОЛОШЕННЯ

Квартальна фінансова звітність Першого Українського Міжнародного Банку

за станом на 1 липня 2002 року
Ліцензія НБУ № 8 від 04.12.2001 року

Звіт про прибутки та збитки (тис.грн.)

Символ	Стаття доходів	Усього
6	**Доходи**	**95138**
60	**ПРОЦЕНТНІ ДОХОДИ:**	**63485**
600	Процентні доходи за коштами, розміщеними в НБУ	182
601	Процентні доходи за коштами, розміщеними в інших банках	6520
602	Процентні доходи за кредитами суб'єктам господарської діяльності	52958
603	Процентні доходи за кредитами органам загального державного управління	
604	Процентні доходи за кредитами фізичним особам	173
605	Процентні доходи за цінними паперами	3652
609	Інші процентні доходи	
61	**КОМІСІЙНІ ДОХОДИ**	**23068**
610	Комісійні доходи за операціями з банками	730
611	Комісійні доходи за операціями з клієнтами	22338
62	**РЕЗУЛЬТАТ ВІД ТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ**	**5546**
63	**ІНШІ БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЙНІ ДОХОДИ**	**984**
630	Дивідендний дохід	40
639	Інші банківські операційні доходи	944
6397	Штрафи, пені, що отримані за банківськими операціями	249
64	**ІНШІ НЕБАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЙНІ ДОХОДИ**	**54**
649	Інші небанківські операційні доходи	54
6497	Штрафи, пені, що отримані за господарськими операціями	
67	**ПОВЕРНЕННЯ СПИСАНИХ АКТИВІВ**	**1416**
671	Повернення списаних активів	1416
68	Непередбачені доходи	585

Символ	Стаття витрат	Усього
7	**Витрати**	**90444**
70	**ПРОЦЕНТНІ ВИТРАТИ**	**26967**
701	Процентні витрати за коштами, отриманими від інших банків	1834
702	Процентні витрати за коштами до запитання суб'єктів господарської діяльності	7342
703	Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України	5
704	Процентні витрати за коштами фізичних осіб	13689
705	Процентні витрати за цінними паперами власного боргу	2437
706	Процентні витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	1625
709	Інші процентні витрати	35
71	**КОМІСІЙНІ ВИТРАТИ**	**2145**
710	Комісійні витрати	2145
73	**ІНШІ БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ**	**3038**
739	Інші банківські операційні витрати	3038
7397	Штрафи, пені, що сплачені за банківськими операціями	3
74	**ІНШІ НЕБАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ**	**44102**
740	Витрати на утримання персоналу	21670
7400	Основна і додаткова заробітна плата	17157
7401	Внески на державне соціальне страхування	3859
7401А	з них: збір на соціальне страхування на випадок безробіття	219
7402	Інші обов'язкові нарахування на заробітну плату	
7403	Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	122
741	Сплата податків та інших обов`язкових платежів, крім податку на прибуток	438
7410	Податок на додану вартість	104
7411	Податок на землю	92
7419	Сплата інших податків та обов'язкових платежів, крім податку на прибуток	242
742	Витрати на утримання основних засобів та нематеріальних активів	10932
7420	Витрати на утримання власних основних засобів та нематеріальних активів	3219
7421	Витрати на утримання орендованих основних засобів та нематеріальних активів	181
7422	Орендні платежі	
7423	Амортизація	7532
743	Інші експлуатаційні та господарські витрати	2834
744	Витрати на телекомунікації	3243
745	Супутні небанківські операційні витрати	3487
749	Інші небанківські операційні витрати	1498
7497	Штрафи, пені, що сплачені за господарськими операціями	
77	**ВІДРАХУВАННЯ В РЕЗЕРВИ**	**12604**
770	Відрахування в резерви	6858
772	Відрахування в резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами	5746
78	**НЕПЕРЕДБАЧЕНІ ВИТРАТИ**	**2**
	ПРИБУТОК (ЗБИТОК) ДО СПЛАТИ ПОДАТКУ	**6280**
79	**ПОДАТОК НА ПРИБУТОК**	**1586**
	ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)	**4694**

Балансовий звіт (тис.грн.)

Статті балансу	01.07.2002 р.	01.01.2002 р.
АКТИВИ	**1324030**	**1165750**
Готівкові кошти	30496	27558
Банківські метали	963	1003
Дорожні та інші чеки	222	317
Кошти в НБУ	133383	123722
Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ, та цінні папери, емітовані НБУ:	42909	25967
у тому числі цінні папери, емітовані НБУ		
Резерв під знецінення казначейських ЦП	556	623
Нетто: казначейські цінні папери та цінні папери, емітовані НБУ	42353	25344
Кошти в інших банках	435142	206554
Резерв під заборгованість інших банків	3430	16280
Нетто: кошти в інших банках	431712	190274
Цінні папери в портфелі банку на продаж	10645	22114
Резерв під знецінення ЦП на продаж		579
Нетто: цінні папери в портфелі банку на продаж	10645	21535
Цінні папери в портфелі банку на інвестиції	993	1022
Резерв під знецінення ЦП на інвестиції	292	292
Нетто: цінні папери на інвестиції	701	730
Кредити та фінансовий лізинг (оренда), які надані клієнтам	506682	661615
Резерв під кредити та фінансовий лізинг (оренду), які надані клієнтам	67263	73799
Нетто: кредити та фінансовий лізинг (оренда), які надані клієнтам	439419	587816
Довгострокові вкладення до асоційованих і дочірніх установ	2221	2913
Основні засоби та нематеріальні активи	221120	181597
Знос основних засобів та нематеріальних активів	52293	45563
Нетто: основні засоби та нематеріальні активи	168827	136034
Нараховані доходи до отримання	25048	22163
Резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами	8425	2564
Нетто: нараховані доходи до отримання	16623	19599
Інші активи	50736	34607
Резерви під можливі втрати за дебіторською та сумнівною дебіторською заборгованістю банку	4271	5702
Нетто: інші активи	46465	28905
СУКУПНІ АКТИВИ	**1324030**	**1165750**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	**996128**	**845475**
Кошти банків	7185	4962
Депозити та кредити банків:	124470	71020
у тому числі кредити, отримані від НБУ		
Кошти клієнтів	733667	689661
Інші депозити	40415	8787
Боргові цінні папери, емітовані банком		5000
Кредити, отримані від міжнародних фінансових організацій	41909	50227
У тому числі кредити, які отримані через НБУ		
Субординована заборгованість		
Нараховані витрати до сплати	6668	5243
Інші зобов'язання	41814	10575
СУКУПНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	**996128**	**845475**
КАПІТАЛ	**327902**	**320275**
Статутний капітал	23000	22425
Зареєстрований статутний капітал банку	23000	23000
Несплачений зареєстрований статутний капітал банку		0
Нетто: сплачений зареєстрований статутний капітал банку	23000	23000
Капіталізовані дивіденди		0
Викуплені власні акції		575
Результат минулих років	154399	136465
Прибуток минулого року, що очікує затвердження	6	75242
Збитки минулого року, що очікують затвердження		50760
Емісійні різниці	98129	90443
Загальні резерви	47674	46460
Результат поточного року	4694	
СУКУПНИЙ КАПІТАЛ	**327902**	**320275**
СУКУПНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І КАПІТАЛ	**1324030**	**1165750**

Керівник — М. П. Виноградов
Головний бухгалтер — О. М. Мошкалова

Квартальна фінансова звітність ВАТ «Корал–Банк» м. Київ

Балансовий звіт ВАТ "Корал–Банк" м. Київ на 01.07.2002р.

(тис.грн.)

Рядок	Найменування статті	01.07. 2002р	01.01. 2002р
	АКТИВИ		
1.	Кошти та залишки в НБУ	2159	992
2.	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ та цінні папери, емітовані НБУ	0	0
3.	Кошти в інших банках	2008	4512
4.	Цінні папери на продаж	0	0
5.	Кредити та заборгованість клієнтів	21396	18325
6.	Інвестиційні цінні папери	0	0
7.	Довгострокові інвестиції до асоційованих компаній і дочірніх установ	0	0
8.	Основні засоби та нематеріальні активи	2482	2997
9.	Чисті нереалізовані доходи від похідних фінансових інструментів	0	0
10.	Нараховані доходи до отримання	565	155
11.	Інші активи	720	347
12.	**Усього активів**	**29331**	**27328**
	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ		
13.	Кошти банків	5500	5500
14.	Кошти клієнтів	5070	4060
15.	Інші депозити	0	0
16.	Боргові цінні папери емітовані банком	0	0
17.	Чисті нереалізовані витрати від похідних фінансових інструментів	0	0
18.	Нараховані витрати до сплати	54	13
19.	Інші зобов'язання	956	955
20.	**Усього зобов'язань**	**11580**	**10528**
	ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
21.	Статутний капітал	11259	11259
22.	Капіталізовані дивіденди	0	0
23.	Акції, викуплені в акціонерів	0	0
24.	5900	0	0
25.	6-7 кл.	-253	206
26.	Емісійні різниці	0	0
27.	Резерви	537	331
28.	Результати переоцінки	567	567
29.	Нерозподілений прибуток у тому числі,	5641	4437
30.	Сума переоцінки при вибутті необоротних активів	0	0
31.	**Усього власного капіталу**	**17751**	**16800**
32.	**Усього пасивів**	**29331**	**27328**

Голова правління — Яківчук О.Є.
Головний бухгалтер — Цилюрик О.І.

Звіт про прибутки та збитки ВАТ "Корал–Банк" м.Київ станом на 01.07.2002р.

(тис.грн.)

Символ	Стаття доходів	Усього
	Доходи	**3869**
60	Процентні доходи	2132
601	Процентні доходи за коштами, розміщеними в інших банках	59
602	Процентні доходи за кредитами суб'єктам господарської діяльності	2032
604	Процентні доходи за кредитам фізичним особам	38
605	Процентні доходи за цінними паперами	3
61	Комісійні доходи	134
611	Комісійні доходи за операціями з клієнтами	134
62	Результати від торгівельних операцій	4
63	Інші банківські операційні доходи	5
639	Інші банківські операційні доходи	5
64	Інші небанківські операційні доходи	1594
649	Інші небанківські операційні доходи	1594
68	Непередбачені доходи	
	Витрати	**4122**
70	Процентні витрати	333
701	Процентні витрати за коштами, отриманими від інших банків	233
702	Процентні витрати за коштами до запитання суб'єктів господарської діяльності	85
704	Процентні витрати за коштами фізичних осіб	4
709	Інші процентні витрати	11
71	Комісійні витрати	2
710	Комісійні витрати	2
73	Інші банківські операційні витрати	518
739	Інші банківські операційні витрати	518
7397	Штрафи, пені, що сплачені за банк.операціями	15
74	Інші небанківські операційні витрати	2563
740	Витрати на утримання персоналу	344
7400	Основна і додаткова заробітна плата	306
7401	Внески на державне соціальне страхування	36
74011	з них: збір на соц.страхув. на випадок безробіття	2
741	Сплата податків та інших обов'язкових платежів крім податку на прибуток	4
7419	Сплата інших податків та обов'язкових платежів крім податку на прибуток	4
742	Витрати на утримання основних засобів та нематеріальних активів	177
7420	Витрати на утримання власних основних засобів та нематеріальних активів	1
7423	Амортизація	176
743	Інші експлуатаційні та господарські витрати	127
744	Витрати на телекомунікації	22
745	Супутні небанківські операційні витрати	3
749	Інші небанківські операційні витрати	1886
7497	Штрафи, пені, що сплачені за госп.операціями	0
77	Відрахування в резерви та списання безнадійних активів	679
770	Відрахування в резерві під заборгованості інших банків	345
772	Відрахування в резерв під сумнівну	334
	Прибуток (збиток) до сплати податку	(226)
79	Податок на прибуток	27
	Чистий прибуток (збиток)	**(253)**

Голова правління — Яківчук О.Є.
Головний бухгалтер — Цилюрик О.І.

Господарський суд м. Києва (01033, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44В) постановою від 21.05.02 р. по справі № 24/252-б визнав МП «РУСЬ МИЛОСЕРДЯ» м. Київ, р/р 2600920455 в ОПЕРУ АКБ «Укрсоцбанк» м. Києва МФО 300023 ЗКПО 16397695, м. Київ, вул. Шамрило, 26 банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Жеронкіна Дмитра Леонідовича (ліцензія № 481 від 13.03.02 р.)

Фінансовий звіт ВАТ "Електрон Банк" за II квартал 2002 року.

Балансовий звіт

(тис.грн.)

Найменування статті	01.01. 2002 р.	01.07. 2002 р.
АКТИВИ		
Кошти та залишки в НБУ	9382	9792
Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, та цінні папери, емітовані Національним банком України	93	74
Кошти в інших банках	35192	30237
Цінні папери на продаж	4	4
Кредити та заборгованість клієнтів	63723	68462
Інвестиційні цінні папери	86	1094
Довгострокові інвестиції до асоційованих компаній і дочірніх установ	452	452
Основні засоби та нематеріальні активи	22377	21731
Нараховані доходи до отримання	157	192
Інші активи	456	2194
Усього активів	**131922**	**134232**
ЗОБОВ`ЯЗАННЯ		
Кошти банків	20370	9396
Кошти клієнтів	73058	86031
Нараховані витрати до сплати	1331	991
Інші зобов'язання	2324	2273
Усього зобов`язань	**97083**	**98691**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ		
Статутний капітал	12000	13440
Акції, викуплені в акціонерів	(3)	-
Емісійні різниці	1017	1017
Резерви	828	2045
Результати переоцінки	17187	16402
Нерозподілений прибуток	3810	2637
Усього власного капіталу	**34839**	**35541**
Усього пасивів	**131922**	**134232**

Звіт про прибутки та збитки

(тис.грн.)

Найменування статті	01.01.2002 р.	01.07.2002 р.
Процентний дохід	15836	9667
Процентні витрати	(6547)	(4585)
Чистий процентний дохід	**9289**	**5082**
Комісійний дохід	3952	2080
Комісійні витрати	(273)	(150)
Чистий комісійний дохід	**3679**	**1930**
Дивідендний дохід		46
Чистий торговельний дохід	384	714
Прибуток/збиток від інвестиційних цінних паперів		14
Прибуток від довгострокових інвест. асоційовані компанії й дочірні установи та інших інвестицій	21	22
Інший операційний дохід	672	305
Операційний дохід	**14045**	**8113**
Загальноадміністративні витрати	(2683)	(1685)
Витрати на персонал	(5132)	(2924)
Прибуток від операцій	**6230**	**3504**
Витрати на безнадійні та сумнівні борги	(1917)	(1263)
Прибуток до оподаткування	4313	2241
Податок на прибуток	(1656)	(757)
Прибуток після оподаткування	**2657**	**1484**
Чистий прибуток/ збиток банку	**2657**	**1484**

Голова Правління — Л.Н.Загородня
Головний бухгалтер — Н.Я.Пальчевська

Повідомляємо,

що 27 серпня 2002 року об 11.00 відбудуться позачергові Загальні Збори учасників **ЗАТ «Страхова компанія «АЕЛІТА».**

Порядок денний:

1. Внесення змін та доповнень до установчих документів.

За адресою: м. Київ, вул. Толстого, 19, оф. 1.

Правління ЗАТ «СК «АЕЛІТА».

ДІАМАНТБАНК

Правління Акціонерного банку "Діамант" повідомляє, що у відповідності до ст.43 Закону України "Про господарські товариства", порядок денний Загальних зборів акціонерів (опублікований в газеті "Голос України" №104 (2855) від 11 червня 2002 року) доповнений наступним пунктом:

3. Затвердження Статуту Акціонерного банку "Діамант" в новій редакції.

До опублікованої 22 червня 2002 року інформації про проведення позачергових загальних зборів акціонерів **ЗАТ «Інститут Харківський Промтранспроект»,** які відбудуться 8 серпня 2002 року о 12.00 вносяться зміни.

Порядок денний за пропозицією акціонерів доповнюється питанням:

6. Затвердження внутрішніх документів товариства.

Довідки за тел.: (0572) 32-22-82.

Правління.

Акціонерний поштово-пенсійний банк "АВАЛЬ" повідомляє про проведення Загальних Зборів акціонерів банку, які відбудуться 27 серпня 2002 р. о 12.00 годині за адресою: Київська область, місто Біла Церква, вул. Лєванєвського, 53, Палац культури ВАТ "Росава"

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про затвердження результатів обміну акцій АБ "Еталон" на письмові зобов`язання про видачу відповідної кількості акцій АППБ "Аваль" сімнадцятої емісії.

2. Про затвердження результатів підписки на акції АППБ "Аваль" сімнадцятої емісії у зв`язку із приєднанням АБ "Еталон".

3. Про зміни та доповнення до Статуту АППБ "Аваль", в тому числі у зв`язку із приєднанням АБ "Еталон".

4. Про зміни у складі Спостережної Ради АППБ "Аваль".

Реєстрацію учасників Загальних Зборів акціонерів АППБ "Аваль" буде проводити незалежний реєстратор ТОВ "Аваль-реєстратор" з 10.00 годин до 11.30 годин 27 серпня 2002 року в приміщенні фоє Палацу культури ВАТ "Росава" за адресою: Київска область, місто Біла Церква, вул. Лєванєвського, 53.

При здійсненні процедури реєстрації учасників Загальних Зборів, кожний акціонер повинен при собі мати документи, що посвідчують особу. Для довіреної особи (представника) акціонера, додатково до цього - довіреність на право представляти інтереси акціонера (акціонерів) на Загальних Зборах акціонерів АППБ "Аваль".

Звертаємо Вашу увагу на те, що з 01.07.2002 року втратив чинність паспорт старого зразку.

У Загальних зборах мають право брати участь усі акціонери, незалежно від кількості та класу акцій, власниками яких вони є. Акціонер також має право, за власним бажанням, не брати участь у Загальних Зборах аціонерів. Якщо акціонер, з будь-яких причин, не зможе взяти участь у Загальних Зборах акціонерів, він буде мати можливість ознайомитись з рішеннями, які будуть прийняті на Загальних Зборах, звернувшись, після проведення Загальних Зборів, в будь-яке відділення АППБ "Аваль".

Правління АППБ "Аваль".

В связи с ликвидацией предприятия ООО «КРЕС» ОКПО 31486436 все претензии принимаются в течение двух месяцев со дня опубликования данного объявления по телефону 235-66-59.

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) постановою від 01.07.2002 р. по справі № 33/31Б від 22.02.2002 р. визнав банкрутом товариство з обмеженою відповідальністю СУРП «Укр-Рос Транзит» (код ЄДРПОУ 30482624 юридична адреса: 83004, м. Донецьк, вул. Зініна, 19-а, р/р 26009072300 в ЗАО «Донгорбанк», МФО 334970, відкрито ліквідаційну процедуру строком на 3 місяці.

Ліквідатором призначено Карпачеву Л. А., ліцензія № 249760, 83015, м. Донецьк, вул. Челюскінців, буд. 196/70.

ДІСТАЛИ

Зробіть тихіше!

Новий курортний сезон для нічних закладів Південної Пальміри, розташованих у цитаделі одеського клубного життя Аркадії, може стати тихим. Мешканці навколишніх вулиць, відстоюючи свої права на мирний нічний відпочинок, звернулися до мера Одеси Руслана Боделана з відкритим листом, у якому вимагають «анулювати дозвіл на цілодобову роботу всіх тимчасових об'єктів торгівлі і громадського харчування, котрі розташовані на відкритих майданчиках і використовують звуковідтворювальну апаратуру», а також встановити жорсткий контроль за дотриманням режиму тиші в місті з 23-ї до 7-ї години.

В Аркадії розмістилися найвідоміші і найпрестижніші одеські клуби: «Ітака», «Атлантіс», «Паго», «Медея», «Кокос» тощо. Нинішнього року для всіх літніх нічних клубів міста було встановлено єдину верхню межу потужності звуку, а в травні на всіх «гарячих точках» робили шумові заміри. Однак місцевих жителів такі методи боротьби з шумовими ефектами не задовольняють. Минулого літа їхні скарги розглядали в суді.

ТЕАТР

Гранди в очікуванні осені

Підбив підсумки першого сезону міжнародний арт-проект «Гранди мистецтва в Києві». Його арт-директор Сергій Проскурня повідомив журналістам: сезон загалом удався, хоча були збої. Їх причина — ненадійні фінансові гарантії та наше недолуге технічне забезпечення. Це для закордонних гостей-артистів настільки важливо, що удачу сезону можна вважати дивом. І це диво відбувається насамперед із самими гостями: вони у захваті від Києва, навіть якщо приїзд невдалий. Ось артисти датського театру «Один» відмовилися грати спектакль за мізерний гонорар (це нижче професійної гідності), але Київ щиро полюбили! А незрівнянний музикант Мікус досі телефонує з Іспанії — просто поговорити про улюблену країну Україну! На запитання, коли ж наші меценати повернуться обличчям до «Грандів мистецтва», Проскурня відповів: «Треба два сезони. Адже річ не у тім, що меценати погані, — їм потрібен час, щоб усвідомити масштаб!» А масштаб уже очевидний. Наступного сезону, з осені, до Києва прийдуть театри Некрошуса і Додіна, естонські та голландські музиканти, британський вокальний ансамбль «Гіллард Енсембл», московська «Нова опера», «Кронос Квартет» (США), Гелікон-опера (Росія) та інші.

Ольга ГОВЕНКО, Ольга МОВЧАН.

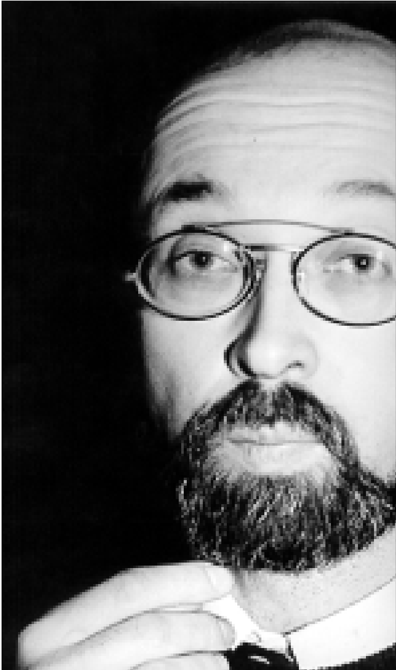

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

БАРДИ

Час Візбора

Під такою назвою пройшов триденний фестиваль авторської пісні, організований Клубом пісенної поезії імені знаменитого барда. Розпочавшися на березі Дінця, фестиваль завершився концертом в Українському культурному центрі.

У триденному пісенному марафоні взяли участь понад сто аматорів і поціновувачів живої гітарної музики. Учасники рівнялися на бардівську і поетичну класику — Висоцького, Візбора, Окуджаву, Блока, Чичибабіна, а також виконували власні пісні.

Окрім концертів, імениті барди та відомі поети проводили майстер-класи, займаючись з усіма бажаючими. Пощастило й дітям, які відпочивали в прилеглих таборах: там поети-пісняри дали кілька концертів.

Олена ВОВК.

Харків.

Дельфіни–мілітаристи стали терапевтами

Фото Сергія СВЄТЛИЦЬКОГО.

Дельфіни, які з 1966 року брали участь у секретному проекті радянського ВМФ, нині змінили професію. Якщо раніше їх навчали топити кораблі та нападати на бойових плавців супротивника, то нині в Океанаріумі Міністерства оборони вони проводять із відвідувачами сеанси дельфінотерапії. Цю терапію прописують людям, які страждають на аутизм, анурез, церебральний параліч.

На знімку: дельфінотерапію в севастопольському Океанаріумі проводить дельфін Діана.

ЗА ЛАШТУНКАМИ

До Ізраїлю — по пророкування, до Італії — по кліп

Нещодавно Олександр Пономарьов з дружиною Оленою Мозговою повернулися з Ізраїлю, де були в гостях у друзів. Щоправда, там довелося й попрацювати. На вечірках, де збирався місцевий бомонд, український співак мав неабияку популярність. Виконання а капела викликало бурхливі оплески. До речі, на одній із вечірок відома ясновидиця шепнула співакові, яке місце він посяде на конкурсі «Євробачення» наступного року. Поки що Пономарьов не оголошує ці пророкування.

А 13 липня він вирушає до Італії знімати кліп на пісню «Човен» (режисер Макс Паперник). У ролі ліричної героїні знову виступить президент модельної агенції «Карін» Влада Літовченко. Нове відео стане продовженням відомого кліпу «Він чекає на неї».

ЩО БУЛО, ЩО БУДЕ?

■ Чернівці

7 липня Катя Бужинська виступила з сольною програмою у місцевому Літньому театрі. Однією з провідних композицій виступу стала пісня «Чингісхан», на яку співачка недавно зняла кліп. І в відеоролику, і на сцені Катя представляє її як театралізовану мініатюру. У планах співачки зняти ще один кліп на пісню Олександра Єгорова «Осінь».

■ Одеса

На базі Морської галереї та Яхтенного комплексу Одеського морського порту з 5 до 19 липня проходить симпозіум керівників галерей, кураторів у рамках програми бієнале «Марина». У програмі: живопис, графіка, скульптура, декоративно-прикладне мистецтво, судномоделювання, фотографія, виставковий проект, дитячий малюнок.

■ Київ

19 липня у Національному будинку органної та камерної музики України відбудеться вечір романсу. Романси Франца Шуберта, Олексія Верстовського, Михайла Глинки, Олександра Даргомижського, Йоганнеса Брамса, Петра Чайковського, Жуля Массне пролунають у виконанні Марії Липинської у супроводі Юлії Бєлоусової (віолончель) та Ліани Косович (фортепіано).

■ с. Попівка (Сакський район, АР Крим)

З 20 липня до 20 серпня міжнародний музичний фестиваль «KaZантип» окопається в прибережних пісках неподалік цього населеного пункту. Відповідне розпорядження днями підписав Голова Ради міністрів АР Крим Сергій Куніцин. А поки що місцева влада вирішує питання водопостачання, каналізації, прибирання сміття, виносної торгівлі, паркування автомобілів, забезпечення правопорядку.

А слава — то просто забава...

Концертною програмою «Друзі мої» популярні артисти Степан Гіга та Віктор Грибик відзначили п'ятиріччя творчого тандема і вирушили на гастролі містами України.

Пісню «Яворина», присвячену пам'яті Назарія Яремчука, заслужений артист України Степан Гіга писав близько року. Вона була «приречена» на успіх на радіо. А в концертних програмах її виконує незмінний партнер, лауреат Гран-прі фестивалю «На хвилях Світязю» Віктор Грибик.

Двох тенорів єднає любов до України, звідси — відповідний стиль, смаки, вибір і спрямування репертуару. Вони можуть дозволити собі, наприклад, відмовитися від дуже крутого гонорару бізнесмена за «ну хотя бы две песни на русском». Зрештою поставили перед собою мету: заповнити порожнечу, що утворилася після смерті Назарія Яремчука, Ігоря Білозіра...

«А слава — то просто забава
Для тих, хто її знає ціну», — співається в популярній пісні Степана Гіги. Двоє лицарів пісні ціну славі знають...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Івано-Франківськ—Львів.

ПОПСА

Ані Лорак співає англійською

Українська співачка Ані Лорак у Лондоні записала сім нових англомовних пісень. Робота тривала одразу в двох студіях. Нашій поп-діві допомагали англійські музиканти. Джош Філліпс (композитор і автор пісень) дуже високо оцінив фахову підготовку Лорак. Утім, не лише він. Нещодавно на фестивалі «Таврійські ігри» Ані отримала нагороду в номінації «Співачка року». А музичне агентство «Територія А» нагородило її відео на пісню «Полуднева спека».

ОБ'ЄКТИВНИЙ ПОГЛЯД

Семен Уманський у Луганську

Таким іменним паспарту з золотим тисненням позначав свої фотографії майстер об'єктиву Семен Ілліч Уманський. На рубежі XIX—XX століть у Луганську його знали всі. Знятися в ательє самого Уманського вважалося престижно.

Нині в обласному краєзнавчому музеї експонується унікальна колекція його фотознімків дореволюційного періоду. На одному з фото — Семен Уманський з учнями, Левом Матусовським та Павлом Флейтманом. Пізніше вони стали відомими фотографами, а син Лева Матусовського — знаменитим композитором. Кажуть, Уманський не лише навчив фотомистецтву Матусовського, а й дав йому грошей для відкриття власної справи.

А Вірка Сердючка про пиріжки

Андрій Данилко вирішив усе-таки залишок відпустки провести на Південному узбережжі Криму. Артист готувався до турне Кримом і Кавказом. Але ще до початку гастролей співаюча Вірка Сердючка збирається зняти кліп на пісню «Пиріжок». Можливо, роботу над цим проектом довірять команді Максима Паперника.

Фото Володимира СТРУМКОВСЬКОГО.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Сергій ЛАВРЕНЮК.

Редколегія:
Сергій **ПРАВДЕНКО**, Леонід **БРОВЧЕНКО**, Анатолій **ГОРЛОВ**, Віталій **ЖЕЖЕРА**, Іван **ІЛЛЯШ**, Людмила **КОХАНЕЦЬ**, Анатолій **МАРЦИНОВСЬКИЙ**, Світлана **ПИСАРЕНКО**, Віталій **СУДДЯ**.

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311124. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій